

ศิลปะโดยรอบอาคารโพธิสารคุณ

วัดโพธิ์โนนทัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น

Photisankhun Meditation Hall Art

Wat Pho Nontan, Amphoe Mueang, Khon Kaen

กิตติกรรมประกาศ / Thanks

คณะผู้จัดทำได้รับความเมตตาจาก หลวงตาเกรียง หรือ พระมหาเกรียงศักดิ์โสภาคฺ ดร. (ธรรมวิจาโร) ผู้เสียสละเวลาเป็นอย่างสูงในการอธิบายความหมายที่แฝงอยู่ในงานศิลปะและพระธรรมที่ซ่อนอยู่ในภาพเหล่านี้ และได้รับความเมตตาจาก หลวงตาปริศนา ผู้มอบหนังสือ "ไขปริศนาธรรม ภาพศาลาโพธิสาร 72" ของ พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร. (สมชาย กนต์สีโล) เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน รวมถึงความรู้ที่ได้จากหนังสือ "ประวัติหลวงปู่โพธิ์" นับว่ามีคุณูปการต่อการอธิบายความหมายของศิลปะที่ปรากฏอยู่บริเวณภายนอกอาคารแห่งนี้

สำหรับศิลปินผู้ที่สร้างงานจากปรัชญาธรรมะโดยรอบอาคาร ได้แก่ ธรรมรงค์ แก้วโบราณ, สมบุญร์ สำแดง, ศักดิ์ชาย สำแดง และ สันต์ ปัจฉิม

We wish to offer much thanks for the assistance we received from Luang Ta Grieang (aka Dr. Phra Maha Grieangsak Sophakun–Thamwijaro) who gave many hours of his time to explain the meanings of the art and the Dharma principals behind them, and also gave us the helpful *Biography of Luang Pu Pho*. Thanks also to Luang Ta Britsana who searched for and found a copy of the book *Explanation the Dharma Principles in the 72 Years Meditation Hall Pictures*, written by Dr. Phra Kru Photikun (Somchai Gantasilo), the temple's present abbot.

We also want to acknowledge the building's artists: Kru Thammarong Kawboran, Somboon Samdang, Sakchai Samdang, and San Padchim.

คณะผู้จัดทำ

ผู้เขียน นางสาวสุทธวรรณ บิเวอ นายทิม บิเวอ และ นางสาวประภาพร สมภักดี

พิสูจน์อักษร นางสาวนฤวรรณ ตั้งวานิชย์เจริญ

Written by Suttawan Bewer, Tim Bewer, and Prapaporn Sompacdee.
Proofread by Naruwan Tungwanitcharoen.

บทนำ

ไม่มีผู้ใดทราบว่าวัดโพธิ์โนนทันตั้งขึ้นเมื่อใด อีกทั้งบริเวณดังกล่าวยังเป็นวัดโบราณมาก่อน จากหลักฐานเมื่อคราวกรุวัดแตกและพบโบราณวัตถุเป็นพระพิมพ์ดินเผาอยู่มากมาย มีผู้สันนิษฐานว่าวัดได้มีการบูรณะปี พ.ศ.2332 ในสมัยแรกเริ่มก่อตั้งเมืองขอนแก่น วัดนี้ตั้งอยู่อีกฝั่งของบึงแก่นนครในเขตชานเมือง บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ลุ่มชื้นแฉะน้ำบึงแก่นนครท่วมถึง กว่าหกสิบปีที่ผ่านมามีบ้านเรือนผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ภายในวัดยังเหลือต้นไม้เก่าแก่อยู่หลายต้นเพราะวัดอนุรักษ์ ทำให้วัดมีความร่มรื่น ใกล้ประตูหลักทิศตะวันออกมีรูปปั้นสัตว์ป่าโดยเฉพาะช้างซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของวัดโพธิ์ นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจในวัดยังมี “อาคารโพธิสารคุณ” เป็นอาคารที่ประดับประดาด้วยรูปปั้นคอนกรีตสีสดใสอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของวัด

วัดโพธิ์โนนทันนั้นเป็นที่รู้จักในด้านวิปัสสนา “อาคารโพธิสารคุณ” ได้สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์นี้ ในปี พ.ศ.2514 ตัวอาคารได้ถูกออกแบบให้เหมือนถ้ำที่ซ่อนตัวอยู่ในป่าท่ามกลางตงป่านั้นได้มีภาพวาดและรูปปั้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนจากคนรุ่นก่อนไปยังคนรุ่นใหม่ ทั้ง วิถีแบบโบราณ สุภาษิต คำสอนพุทธศาสนา ภาพประวัติศาสตร์ และเพิ่มสีสันธรรมชาติผนวกเอาความสนุกสนานจากภาพวาดและรูปปั้นที่ปรากฏ นอกจากนี้ยังมีภาพวาด 3 ภาพ ที่ปรากฏเรื่องเล่าของผู้เป็นต้นคิดอาคารแห่งนี้ คือ หลวงปู่โพธิ์ (หลวงปู่พระครูโพธิสารคุณ) พระอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐาน ผู้ซึ่งได้รับความเคารพจากศิษยานุศิษย์เป็นจำนวนมาก ทำให้อาคารแห่งนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ศาลาโพธิสาร 72 โดย 72 เป็นอายุของหลวงปู่ตอนที่ท่านมรณภาพ ปัจจุบันร่างของท่านได้บรรจุอยู่ที่ฐานของพระพุทธรูปใหญ่ชั้นบนสุดของอาคารแห่งนี้

ศิลปะส่วนใหญ่ของผนังโดยรอบอาคารจะมีการเขียนกำกับภาพเป็นผญาภาษาอีสานไว้ และผู้สนใจงานท่านอาจไม่เข้าใจความหมายของคำ ทางคณะผู้จัดทำจึงทำการแปลเป็นภาษาไทยกลางโดยทำเป็นอักษรตัวหนา และอธิบายความหมายเพิ่มเติม คณะผู้จัดทำหวังว่า ผญาอีสานอันทรงคุณค่าที่ปรากฏในอาคารโพธิสารคุณ จะเป็น “ปัญญา” ที่มีคุณประโยชน์อันต่อผู้อ่านทุกๆ ท่านสืบไป เอกสารนี้ทางคณะผู้จัดทำขอมอบเป็นสาธารณะประโยชน์ ท่านสามารถหาอ่านได้อีกช่องทางหนึ่งเป็นภาษาไทยทาง www.isaninsight.com/ ศิลปะโดยรอบอาคารโพธิสารคุณวัดโพธิ์โนนทัน และภาษาอังกฤษที่ www.timsthailand.com/wat-pho-nontan-meditation-hall-art และสามารถดาวน์โหลดไฟล์ PDF ได้ในเวปไซต์ดังกล่าว หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการใด โปรดส่งมาที่ info@isanexplorer.com เพื่อคณะผู้จัดทำจะได้ทำการปรับปรุงในกาลต่อไป

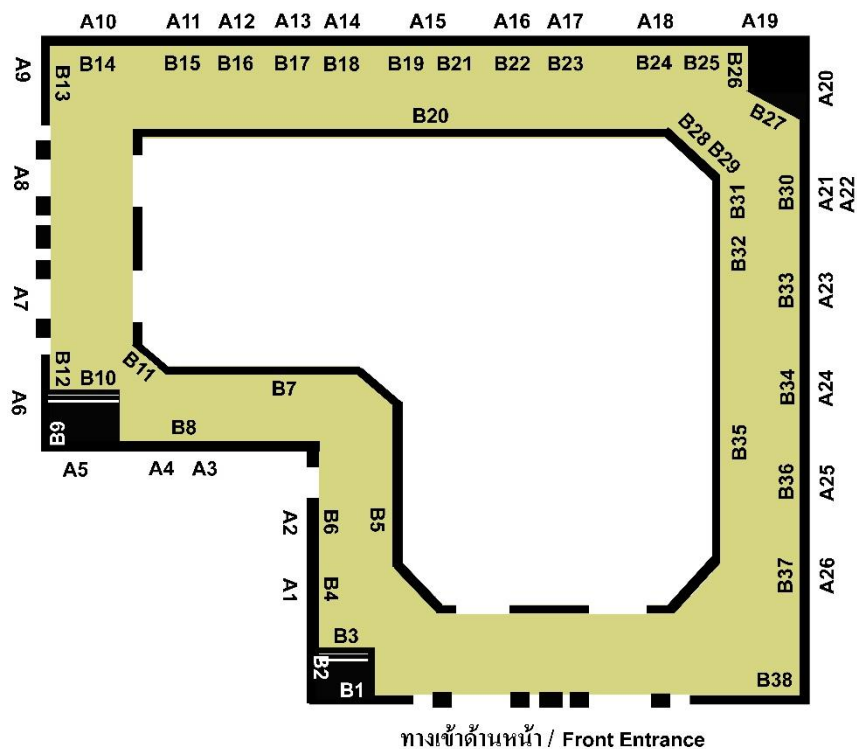
Introduction

Nobody knows when Wat Pho Ban Nontan began, but the many clay Buddhas found here show that it is very old. It was upgraded around 1789, when Khon Kaen city was founded on the other side of the lake. Up until the mid-20th century, it remained surrounded mostly by wilderness. Though the city has now engulfed it, the temple retains the wilderness connections as best as it can with some tall, old trees; statues of elephants and such to the east of the main gate; and the interesting Photisankhun Meditation Hall to the west with its colorful concrete sculptures surrounding the ground floor.

Wat Pho Ban Nontan is well known for meditation, and this building was built primarily for this purpose in 1971. It was designed to look like a cave hidden inside the forest, but besides the wilderness theme, there are paintings and relief sculptures imparting lessons from the older generations to remind the new generation about the past. They show Isan proverbs, Buddhist teachings, historical portraits, and natural scenes, plus a few random subjects thrown in for fun. Three pictures tell the story of the building's inspiration, Luang Pu Pho (Luang Pu Phra Kru Photisankhun), a revered former abbot of this temple who was a highly respected insight meditation teacher. In honor of him, the building is also known as the 72 Years Meditation Hall since this was Luang Pu Pho's age when he died. His ashes are kept under the big Buddha image on the building's top floor.

Most of the building's pictures have brief descriptions (shown in bold) in the Isan language, but these alone are generally not enough to understand their meanings, so we made this document to provide full explanations. We have made it available freely to all. You can read it and download a PDF copy in English at www.timsthailand.com/wat-pho-nontan-meditation-hall-art and in Thai at www.isaninsight.com/ศิลปะโดยรอบอาคารโพธิสารคุณวัดโพธิ์โนนทัน. Comments and recommendations are welcome and can be sent to info@isanexplorer.com. We will make improvements as necessary.

แผนผังศิลปะโดยรอบอาคารโพธิสารคุณ / Map of the Meditation Hall Art

ทางเข้าด้านหน้า / Front Entrance

งานศิลปะเหล่านี้ได้รับแรงบันดาลใจจากชีวิตของหลวงปู่โพธิ์ เมื่อครั้งที่ท่านเดินทางไปจำพรรษาในป่าเพื่อบำเพ็ญภาวนาอยู่บ่อยครั้ง ด้านหน้าอาคารจำลองปากทางเข้าถ้ำ และก่อนที่จะถึงถ้ำที่เหมาะสมแก่การวิปัสสนา พระสงฆ์จำเป็นต้องเดินผ่านป่าเปลี่ยวที่เต็มไปด้วยอันตรายจากสัตว์ป่าและอื่น ๆ ดังนั้นการเดินมาถึงถ้ำได้ จึงหมายถึงการพิชิตความยากลำบากไปแล้วขั้นหนึ่ง ภาพวาดฝาผนังเกี่ยวกับธรรมชาตินี้ทอดยาวไปตลอดจนรอบตัวอาคาร ปัจจุบันมีทั้งนก ค้างคาว และ ต่อ มาทำรังอยู่ตามบริเวณต่างๆของรูปปูนปั้น ทำให้ป่าเสมือนจริงมากขึ้น

Inspired by the life of Luang Pu Pho, who often went on pilgrimage into the wilderness to do meditation, the front entrance of the building represents the entrance to a cave. To reach a good meditation cave, monks had to pass through untamed wilderness full of dangerous animals and other hazards. So, just to reach a cave was to have already succeeded at something difficult. This nature theme continues all around the building. It's quite fitting that many real birds, bats, and wasps live on this building now.

ผนังด้านนอก / Outer Wall

งูกินกบ กบกินงู

เมื่อใดที่เราทำสิ่งที่ไม่ดีต่อผู้อื่น ชาตต่อไปก็อาจได้รับผลกระทบแบบเดียวกับที่เราทำกับเขา อุปมาเช่น ถ้างูกินกบในชาติที่แล้ว กบตัวนั้นมาเกิดเป็นงู ก้อนมากินงูที่มาเกิดเป็นกบ จึงเป็น เหตุของวัฏสงสารที่เกิดซ้ำนรันดร์ เว้นเสียแต่ว่าใครคนใดคนหนึ่งจะหยุดแก้แค้น ดังนั้นเมื่อ มีเหตุการณ์ที่ไม่ดีเกิดขึ้นกับเรา ให้คิดเพียงว่า "ไม่เป็นไร" และปล่อยให้มันผ่านไป วิธีนี้จะ ช่วยให้เราจะหลุดพ้นจากกงกรรมกงเกวียน

The snake eats the frog. The frog eats the snake.

When you do something bad to someone, you can get the same result in your next life (if a snake ate a frog in a past life, it will be reborn as a frog and be eaten by a snake in its current life) and this cycle of retribution can continue forever unless someone chooses to break it. When something bad happens to you, just think "it's okay" and let it pass. Then you can break the karma cycle.

นาคกินปลาไปติดคอแข็ง เรือติดแก่งไปจมกลางหนอง

เมื่อตัวเองทำสิ่งที่ไม่ดี ผลเสียไม่ใช่เกิดแค่กับตัวเองเท่านั้น แต่กระทบถึงผู้อื่นด้วย เช่น เด็กนักเรียนคนหนึ่งทำผิด โดนครูลงโทษที่โรงเรียน แต่ต่อมาพ่อแม่ต้องมานั่งทุกข์เรื่องของลูก เพราะเมื่อเพื่อนบ้านรู้ข่าวก็พากันคิดว่าพ่อแม่เด็กไม่ดีไปด้วย หรือ พนักงานบางคนบริการไม่ดีกับลูกค้าที่มาใช้บริการ พอคนที่อยากมาใช้บริการรู้ ก็คิดว่าร้านคงไม่ดีไปเสียทั้งหมดพากันไปร้านอื่นแทน ในที่สุดพาให้ธุรกิจล้มได้ง่ายเช่นกัน

Otters eat fish, but fish stick in a vulture's throat. Boats get stuck in rapids, but sink in deep water.

When you do something bad, the negative results spread beyond just you; they can affect other people. For example, if a student misbehaves they will get punished by a teacher, but later their parents will be upset because when their neighbors hear about it they will think poorly of them as parents. Or if a worker provides bad service to a customer, later other people will hear about it and think everything about the store is bad, so they will go to a different store and the owner might lose his business.

แมงเฝ้าถึงจะบินอยู่บนฟ้า แต่ไม่พ้นปากอึ้งอ่าง

คนเราหนีกรรมไม่พ้น เตือนสติไม่ให้หลงมัวเมาไปกับสิ่งที่มีหรือที่เป็น ให้คิดถึงความไม่เที่ยง ไม่แน่นอน อุปมาเหมือนดังแมงเฝ้า แม้บินสูงเพียงใด ในท้ายสุดก็ไม่พ้นปากอึ้งอ่าง ก็คือ ความแก่ชรา ความเจ็บป่วย และความตาย

Even though termites fly in the sky, they can't escape the bullfrog's mouth.

Nobody can avoid their karma. Do not be infatuated with what you have, instead think about uncertainty and decline. Illness, senility, and death come to all. Even though termites fly high, ultimately they cannot escape becoming frog food.

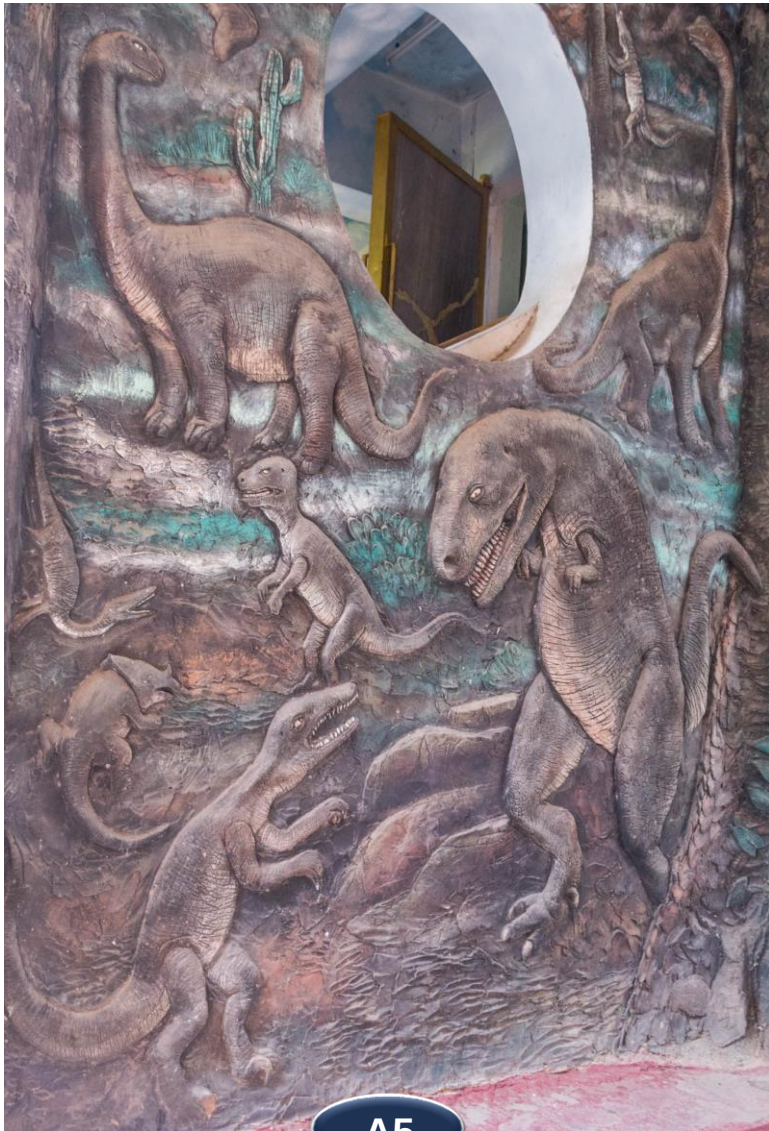

อย่าเฆี่ยนไม้หาตะขา

อย่าเอาความผิดพลาดในอดีตมาพูดทับถมให้กัน ดังเช่น อย่าพยายามเฆี่ยนไม้เพื่อหาตะขา (ขอนไม้ก็คือปัจจุบัน ตะขาก็คือการมองหอดีต) เพราะนอกจากไม่เกิดประโยชน์แล้ว ยังมีแต่จะทวีความโกรธแค้นเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังที่ว่า "วาจาที่มาจากความโกรธ คืออาวุธร้ายแรงที่สุด"

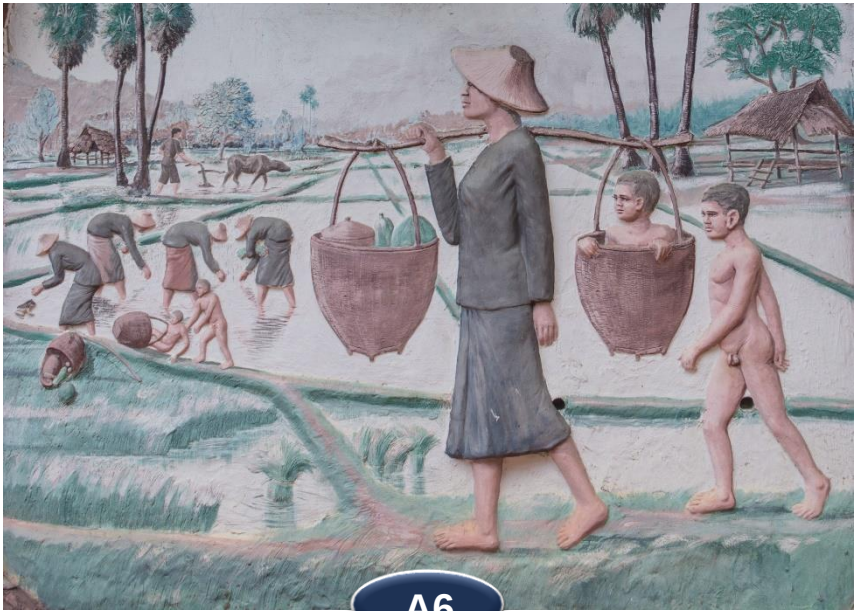
Don't lift logs looking for centipedes.

Don't engage in speech that finds fault with things from the past. In other words, don't lift the log, which is the present, to look for centipedes, which are things from the past. Not only is digging up the past useless, it creates anger and conflict. Remember the saying that "speech coming from anger is the most powerful weapon."

ขอนแก่นยุคดึกดำบรรพ์กับไดโนเสาร์พันธุ์ต่างๆ

In ancient times there were many different types of dinosaurs in Khon Kaen.

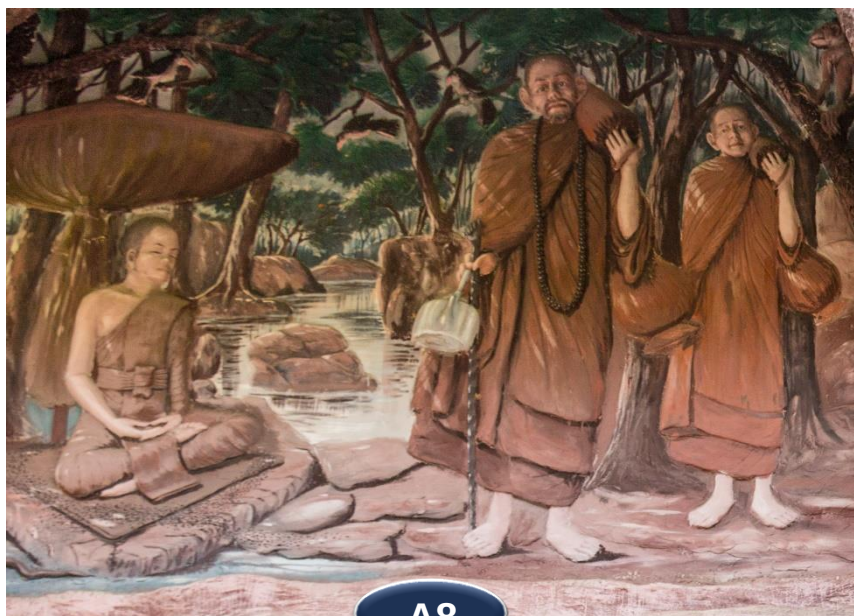
ภาพแสดงวิถีการหาญ่หากินของชาวบ้านในอดีต เป็นช่วงกำลังทำนาปลูกข้าวในต้นฤดูฝนซึ่งปกติจะอยู่ประมาณเดือนพฤษภาคม ผู้หญิงหาบตะกร้าไปนา หากมีลูกเล็กก็จะมักหาบลูกใส่ตะกร้าไว้ข้างหนึ่ง อีกข้างมีเครื่องครัวสำหรับทำอาหารกินกันตอนเที่ยง เด็กโตหน่อยก็วิ่งตามแม่มา ไม่ค่อยใส่เสื้อผ้า เป็นเรื่องปกติ

This is a scene of village life in the past. The villagers here are planting rice at the start of the rainy season, usually in May. Women typically carried food baskets like these to the field to prepare lunch. Babies would ride in one basket and in those days children usually did not wear clothes.

ภาพระลึกถึงหลวงปู่โพธิ์ เมื่อคราวออกธุดงค์ในป่าใหญ่หลายแห่ง และมีศิษยานุศิษย์ไปกราบหลวงปู่ในป่า จากภาพจะสังเกตเห็นว่าหลวงปู่โพธิ์ได้ปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดจนไม่สนใจอรรถภาพร่างกายของตนทำให้ร่างกายซูบผอมหน้าตาเหี่ยวเฉา หลวงพ่อพระสารธรรมมุนีเจ้าคณะขอนแก่นในเวลานั้น จึงเรียกท่านว่าพระอาจารย์แขก

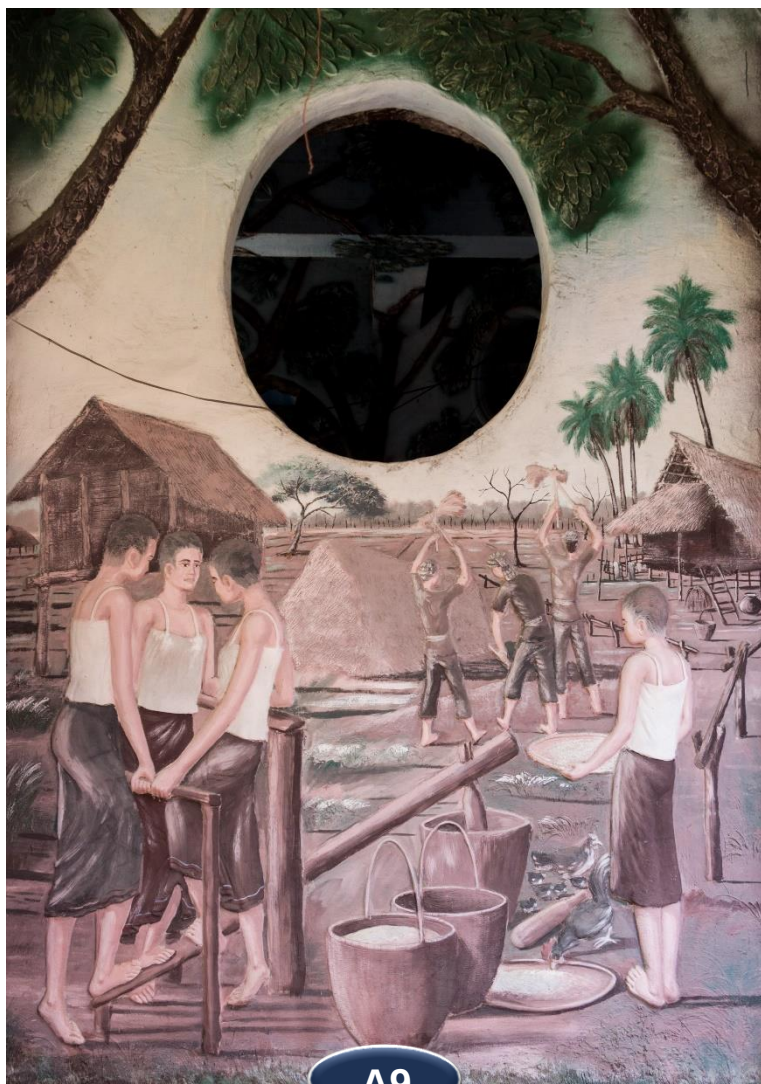
This picture recalls Luang Pu Pho's pilgrimages into big forests. While he traveled many people would come to meet him and pay respect. He would often get so devoted to his meditation that he did not look after his body. He'd become very thin and grow a beard. Luang Po Phra Salathamunee, the chief monk in Khon Kaen at the time, thought that when this happened he looked like an Indian, so he called him Phra Ajahn Kaek, the "Indian Monk".

A8

ประวัติท่านตอนหนึ่งกล่าวถึง เมื่อคราวที่ท่านปลีภิเษกกลางป่าหนหนึ่ง ท่านปักกลดอยู่ใกล้กับจอมปลวก ในกลางดึกคืนนั้นปรากฏมีปลวกจำนวนมากเข้ามาล้อมรอบกลดท่าน ที่แรกท่านนึกว่าเป็นงูขึ้นรอบกลดท่านดำมืดไปหมด พอท่านเปิดกลดออกมาดูก็เห็น กองทัพปลวกกำลังเดินวนรอบกลดของท่าน บางส่วนก็เดินอยู่ใต้กลดท่าน เยอะมากจนท่านได้ยินเสียงเดินของปลวก แต่สุดท้ายพวกมันก็จากไปโดยมิได้มารบกวนแต่อย่างใดเพราะว่าท่านได้แผ่เมตตาให้กับปลวกเหล่านั้น

One time while Luang Pu Pho was staying in the forest, he set up his net near a termite mound. In the middle of the night a mass of termites so large that he thought it was a snake crawled up on his net. When he looked outside he saw termites walking all around, so many that he could hear them moving. However, they left without doing anything to bother him because they could sense his kindness.

A9

ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในอดีต เป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ชาวบ้านมีงานหลายอย่างที่ ต้องทำ เช่น ภายหลังเกี่ยวข้าวแล้ว ก็จะ “ตีข้าว” เพื่อให้ข้าวเปลือกหลุดออกจากรวง โดยใช้ “ไม้ตีข้าว” หรือ “ไม้นวดข้าว” ที่ทำจากไม้กระบอกสอง อัน แต่ละอันจะมัดติดกับปลายเชือกทั้งสองด้าน เวลาตีก็กวัดเอาต้นข้าวไว้ด้านในไขว้ไม้แล้ว ดึงเชือกให้แน่น ใช้สองมือจับไม้ตีข้าวเหวี่ยงฟาดข้าวลงกับพื้นแรง ๆ ข้าวเปลือกก็จะหลุด

ออกมา หรือจะใช้วิธีวางรวงข้าวไว้กับพื้นและใช้ไม้ฟาดรวงข้าวก็ได้ “ข้าวเปลือก” จากนั้นจะนำไปเก็บไว้ในโรงไม้ยกสูง ซึ่งเรียกว่า “ยุ้งข้าว” หากจะหุงข้าวกิน ต้องนำข้าวเปลือกไปตำในครกกระเดื่อง เพื่อกะเทาะเปลือกแข็งด้านนอกแตกและหลุดออกจากเมล็ดข้าว แล้วนำมาแยกเปลือกออก ด้วยการ “ผัดข้าว” คือเอาข้าวที่ตำได้นั้นมาใส่กระตัง แล้วผัดขึ้นลงคือจับกระตังโยนเขย่าไปมาแล้วเป่าแรง ๆ เพื่อให้เปลือกข้าวปลิวตกไปจนกว่าจะหมด และเก็บสิ่งแปลกปลอม เช่น เมล็ดดอกหญ้า หินเล็กๆ มอด ฯลฯ ออกให้หมด ก่อนนำมาหุงข้าว

This is a scene of village life from the past during the rice harvest season, November-December. Villagers had several tasks to be done after harvesting the rice. First the seeds were removed from the stems by hitting the rice in one of two ways: The rice plants were laid on the ground and beaten with a stick or lifted with a stick and beaten on the ground. For the later, people used a tool called a *mái dtii kâao* ("rice-hitting stick") or *mái nûuat kâao* ("rice-threshing stick"), two pieces of wood with a short rope between them that can be twisted around a sheaf of rice stalks. The unhusked rice (*kâao bplèuak*) was stored in each family's stilted wooden silo (*yúng kâao*), as is still done today. Before the rice was eaten, the rice husk was cracked off using a step-driven pounder (*krók grà-dèuang*) that works just like a mortar and pestle and then the rice was separated from the chaff (*fàt kâao*) by putting the pounded rice inside a big shallow basket and tossing the rice up to let the wind blow away the husks. Finally, you pick out things like flower seeds, small stones, and weevils by hand.

A10

ประเพณีลงช่วงและฟ้อนเตี้ยโนนทัน

ในอดีตชาวอีสานจะมาทำกิจกรรมร่วมกันอยู่รอบกองไฟลานบ้านในยามกลางคืน หรือเรียกอีกอย่างว่า การลงช่วง เป็นกิจกรรมทางสังคม เช่น การร้องเพลง การเต้น และแต่งกลอน บ้างทำของกินเล่น เช่น มันเผา ข้าวเม่นมะขาม ข้าวจี๊ สาวๆก็จะเอางานมาทำด้วยกัน เช่น เย็บ

ฝ่าย บั่นด้าย ทำเส้นปอเส้นกกสำหรับทอเสื่อ ถือเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสพบพูดคุยกันโดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ กิจกรรมเสร็จประมาณสี่ห้าทุ่ม ถ้าหนุ่มคนไหนชอบสาวคนไหนก็ไปส่งไปนั่งคุยกันต่อบนลานบ้าน ฟ้อนเตี้ยโนนทัน เป็นการละเล่นในคำคืนที่มีการลงช่วง เป็นการลากลอนอีสานตอบโต้กันไปมาของฝ่ายชายฝ่ายหญิง มีแคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะอย่างสนุกสนาน ปัจจุบันหาดูได้ยาก แต่ชุมชนพยายามจะอนุรักษ์เอาไว้ สามารถชมฟ้อนเตี้ยโนนทันได้ในวันสงกรานต์ ซึ่งจัดขึ้นที่วัดโพธิ์โนนทันทุกปี

Long Kuang tradition and fawn dtia Nontan.

In the past, it was common for people in Isan villages to *long kùuang* ("come down to the village's gathering place") at night. People came to work and socialize together. There was music, dancing, and poetry. People grilled food like sweet potatoes, tamarind seeds, and *kâao-jii* (grilled sticky rice in an egg batter). Women would work together on handicrafts such as spinning thread or preparing sedges for weaving sitting mats. It was an important time for courtship as young people could get to know each other while the adults were around. People would go back home about 10pm, but if a boy was interested in a girl he could escort her back to her house and they would continue to talk. One of the activities during *long kùuang* was *fáwn dtia nontan* where people dance to lively *kaen* music and men and women sing verses to each other. Today *fáwn dtia* is uncommon, but the community here still does it during Songkran, the Thai New Year.

เต่าแบกคัมภีร์

คนที่มีความรู้หรือของดีอยู่ในตัว แต่กลับไม่ใช้หรือมองไม่เห็นคุณค่า ก็เหมือนดังเช่นเต่าแบกหนังสือบนหลัง นอกจากจะไม่ได้ประโยชน์แล้ว ยังหนักอีกด้วย

Turtles carrying books.

People with knowledge and other good things who don't use them, or don't know how to put them to good use, are similar to turtles carrying books on their backs. There's no benefit and it weighs them down.

มือถือสาก ปากถือศีล

คนที่มีคุณธรรม อยู่กับการทำดีทั้งกาย วาจา และใจ หาใช่เพียงภาพลักษณ์ภายนอกหรือคำพูด ที่ดูน่าเชื่อถือไม่ อุปมาดั่ง หญิงชราสวมเสื้อขาวบริสุทธิ์ ดูเป็นคนธรรมะธัมโม ปากว่าถือศีล 5 แต่กลับฆ่าสัตว์ตัดชีวิตโดยไม่กลัวบาป

Holding a pestle while saying good things.

A person is moral because their actions, thoughts, and words are proper; not because of their image. An old lady wearing white clothes looks like a moral person, and she tells people she is following the five Buddhist precepts, but she kills an animal without being afraid of the consequences.

ไม้ค้ำกล้วย กล้วยค้ำไม้

ทั้งไม้และต้นกล้วยต่างค้ำกันและกัน ทั้งสองจึงตั้งอยู่ได้ สอนถึงความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

The stick supports the banana plant and the banana plant supports the stick.

The banana plant and the stick can only stand up because they are supporting each other. This shows the importance of cooperation.

กินคือปาก หิวคือท้อง เทียวไปอุจจาระบ่อยๆ คือขา

ความอยากเกิดจากทวารทั้ง 3 คือ ตา (ทำให้อยากกิน เพราะอาหารดูน่าอร่อย) จมูก (กลิ่นของอาหารยั่วชวนให้หิว) และ หู (ได้ยินมาว่าอาหารนั้นมีรสชาติอร่อย) แต่เมื่อลิ้นได้สัมผัสกับอาหาร บ่อยครั้งจะทำให้เรารู้ว่าอาหารที่กินเข้าไปนั้นทั้งไม่อร่อยและไม่มีประโยชน์ หรือเรลื้มไปว่า อาหารที่ไม่ดี ก็ทำให้ท้องเสียได้ ดังนั้นอย่าให้ความอยากชักจูงตัวเรา ควรพิจารณาทุกสิ่งให้มีสติ แม้แต่เรื่อง การกิน เมื่อเรามีสติก็จะสามารถเลือกสิ่งดีให้กับชีวิตได้

You eat with your mouth. You are hungry because of your stomach. You walk to defecate often with your legs.

We eat because we have desires. The desire to eat is caused by three routes: Our eyes (we want what looks good) our noses (a good smell can make us hungry) and our ears (We hear people say a particular food is delicious). But, when the tongue tastes the food, we often find that it is neither delicious nor healthy. We forgot that bad food can harm our stomachs, even give us diarrhea. Do not let your senses drive you, consider everything, even eating, with mindfulness. Mindfulness lets you choose things that are good for your life.

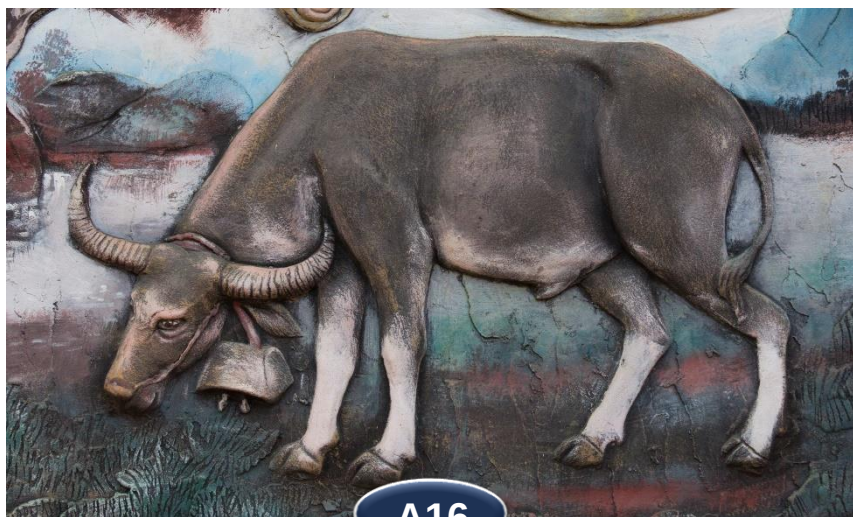

เสือก็ว่าตัวเองดี หมีก็ว่าตัวเองอาจหาญ เก้ง(ฟาน)ก็ว่าตัวเองใจกล้า ม้าก็ว่าตัวเองวิ่งเร็วมาก

เสือ หมี เก้ง และม้า ทั้งหมดต่างก็คิดว่าตนเองเก่งมากและเหนือกว่าผู้อื่น แต่ท้ายสุดชีวิตไม่แตกต่างกัน เพราะต่างหนีความตายไปไม่พ้น ดังนั้นอย่าดูถูกผู้อื่น

The tiger says it's good. The bear says it's brave. The deer says it's fearless. The horse says it runs fast.

Tigers, bears, deer, and horses all believe they are excellent and superior to others. However, no matter how great they are, they will all die. So, don't look down on other people.

เสียงดังคือกระดิ่ง ท้องอืดคือควาย

ความหมายคือ คนหนึ่งทำแต่อีกคนกลับได้ดี ดังเช่น ในขณะที่ควายกำลังกินหญ้า กระดิ่งที่ห้อยคอควายอยู่นั้นพอสิ้นไหวก็เกิดเสียงดังก้องกังวาน คล้ายกับว่ากระดิ่งนั้นมีส่วนทำให้ควายอืด ประกาศให้คนทั่วไปได้รับรู้ว่าตนมีความสำคัญต่อควาย แต่แท้จริงแล้วไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์ให้แก่ควายเลย ส่วนหญ้าคือสิ่งที่ทำให้ควายอืดท้องและเป็นผู้มีประโยชน์ต่อควายอย่างแท้จริง

The bell is loud and the buffalo is full.

The meaning is that someone does something, but someone else (the bell) receives the credit. For example, when a buffalo eats grass, the bell hanging on its neck rings. It seems like the bell makes the buffalo full and announces its importance. But really, the bell doesn't have any benefit to the buffalo. The grass is what actually makes the buffalo full.

ทำให้สุด ขุดให้ถึง

การเรียนรู้หรือทำอะไร ให้ทำงานถึงที่สุดถึงแม้ว่ามันจะยากลำบากแค่ไหน ตัวอย่างเช่น ถ้าอยากกินมะม่วง ถ้าเอื้อมไม่ถึงก็อย่าไปโทษที่แขนมันสั้น แต่ต้องหาไม้มาสอย อีกตัวอย่างหนึ่งเช่น ถ้าเอาแขนหยั่งลงไปในรูแต่ก็ยังไม่ถึงก้นหลุมสักที ก็ให้ลองเอาเสียมขุดลงไปก็จะถึง

อย่าทำตัวเหมือนกบในกะลาที่คิดว่าตนเองดีที่สุด ให้พยายามคิดหาวิธีแก้ไขสิ่งต่างๆ เพื่อให้งานออกมาสำเร็จ และพยายามทำงานกว่าจะถึงเป้าหมายที่วางไว้

Work until you're finished. Dig until you find what you need.

Whatever you are doing, see it through to the end, even if it's difficult. For example, if you want to pick a mango, but you can't reach it, do not blame your short arms and give up; get a stick to help you reach it. If you can't reach the bottom of a hole, get a spade to dig it bigger.

Don't be like a frog in a coconut shell, believing that you are the best there is. Think about how you can overcome problems to improve the situation and be successful; go step by step until you reach your goal.

ตาบอดจูงตาบอด ตาดีจูงตาบอด ตาดีจูงตาดี

คนตาบอด หมายถึง คนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้นการที่คนตาบอดจะนำทางคนตาบอดด้วยกันจึงไม่ได้เป็นการช่วยอะไรเลย เช่นเดียวกันกับคนตาดีนำทางคนตาดี(หมายถึงคนที่มีประสบการณ์แล้ว)ก็ไม่ส่งผลดีอะไรเช่นกัน จะได้ประโยชน์คือคนที่มีประสบการณ์ควรช่วยเหลือคนที่ขาดประสบการณ์ และคนที่ไม่มีความรู้ก็ต้องรู้จักชวนหาความรู้ ขอคำแนะนำ จากผู้มีประสบการณ์

The blind lead the blind. Those who can see lead the blind. Those who can see lead those who can see.

The blind represent people with no experience in a particular situation. The blind leading the blind is obviously not helpful, but neither is those who can see (those with experience in the situation) leading those who can see. Those with experience should help those without it and those without experience should seek advice and assistance from those who have it.

A19

หาบข้างให้เท่ากับแมว

คนเราจะหาบข้างกับแมวให้เท่ากันได้อย่างไร อาจอธิบายตามสองความหมาย ดังนี้

ท่านกล่าวถึง บุญ และ บาป น้ำหนักข้าง เปรียบดัง บุญ ทำมากขนาดไหนก็ไม่หนัก แม้ข้างตัวโต แต่กลับมีน้ำหนักเท่ากับแมว ก็คือ ความเบาสบายของใจ ในขณะที่หากทำ บาป

เปรียบดัง น้ำหนักแมว แม้เพียงนิดเดียว แต่ความทุกขร้อนกลับหนักเท่ากับน้ำหนักของช้างตัวใหญ่เลยทีเดียว

หากเปรียบว่า ช้าง หมายถึง รูป และ แมว หมายถึง นาม ถ้าแสวงหาแต่รูป ไม่สนใจความดี ช้างก็จะหนักกว่าแมว หรือเป็นวัตถุนิยมสุดโต่ง ขณะเดียวกันหากถือความคิดตนเป็นใหญ่ แมวก็หนักกว่าช้าง การหาสิ่งของที่ไม่สมดุลกัน คนหาหรือตัวเองก็เดินต่อไปได้ยากไม่สบายนัก แต่เมื่อแสวงหา เพียงปัจจัย 4 อย่างเหมาะสม มีสัมมาอาชีวะ ไม่เบียดเบียนเดือดร้อนผู้อื่น เหลือกินเจือให้ผู้อื่น เป็นทั้งผู้มีปัญญาและความเพียร มีสติสมาธิ แน่วแน่ ถ้าทำได้อย่างนี้ ร่างกายและจิตใจก็จะเกิดสมดุล เกิดพอเพียงเป็นทางสายกลาง น้ำหนักช้างก็จะเท่ากับแมว หาได้สบาย เดินทางต่อไปได้สะดวก

Carry an elephant balanced with a cat.

How can we carry an elephant balanced with a cat? There are two meanings for this.

The first meaning is about *boon* and *bàap* [essentially merit and sin]. The elephant is *boon*. If you make a lot of *boon* your mind will be light and comfortable – the elephant is big, but its weight is as little as a cat. The cat is *bàap*. If you make a lot of *bàap* your life will be troubled – the cat is small but its weight is as great as an elephant.

Second, the elephant represents material things and the cat represents mental things. If one is deeply materialistic and doesn't do good things, the elephant will be heavier than the cat. But, if someone is selfish, the cat will be heavier than the elephant. Carrying things that are not balanced makes it difficult to go far. However, if one only focusses on obtaining the four essentials of life (food, shelter, clothing, and medicine); having an ethical career; helping people; not exploiting people; and developing wisdom, perseverance, and determination, then you will be on the Buddhist Middle Path and your life (the elephant and the cat) will be balanced and you can go further.

มีทางอยู่สองเส้นให้เลือกเดิน ชอบเส้นบนหรือเส้นล่าง ก็แล้วแต่จะเลือก เราต่างเติบโตมาด้วยคำสอนที่ว่าให้ทำแต่สิ่งที่ดี แต่เมื่อเราเลือกที่จะทำหรือไม่ทำ ก็ไม่มีใครที่จะมาบังคับตัวเราได้ แต่ไม่ว่าเราจะเลือกทางไหน ต่างก็มีผลกรรมนั้นๆรอเราอยู่เบื้องหน้าแล้ว

There are two roads. You choose the upper or the lower road. As we grow up we are taught about doing good, but we can choose to accept or reject the advice. Nobody can force us to do something. Whatever we choose, the appropriate result is waiting for us.

A21

ถ้าหากทำตัวเป็นคนไม่ดี ตายไปก็กลายเป็นเปรต ผีเหล่านี้ได้รับความทุกข์เพราะโหยหาอาหารและส่วนบุญจากคนที่มีชีวิตอยู่อย่างไม่รู้จักจบสิ้น

If you are a bad person, you can become a *bret* ("hungry ghost") after you die. These ghosts suffer because they have an insatiable hunger for food and merit from living people.

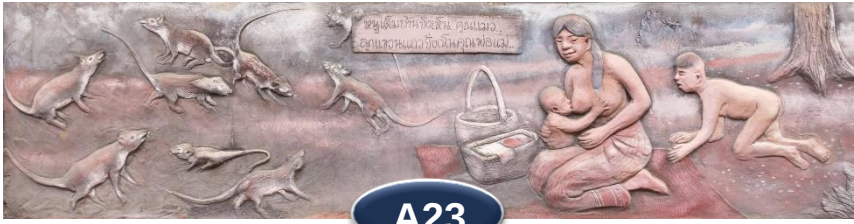

เรือติดแก่ง เกวียนยังได้ใช้ชนเรือ พอมาถึงที่แม่น้ำ เรือยังได้ใช้ชนเกวียน

อย่าประมาทหรือดูแคลนคุณค่าผู้อื่น เพียงเพราะยังไม่ถึงเวลาที่พอเกื้อกูลกันได้ ดังนั้นควรมีน้ำใจต่อกัน เพราะสักวันหนึ่งอาจต้องได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

A boat blocked by a rapids needs to use a cart. When a cart comes to water a boat can carry it.

Don't look down on other people just because you haven't yet had the chance to work together. There will come a time when you can help each other.

หนูลืมบ้านถึงเห็นบุญคุณแมว มีลูกได้แขวนเอาไว้จึงเห็นบุญคุณพ่อแม่
เราจะรู้คุณค่าของสิ่งใด ก็ต่อเมื่อขาดสิ่งนั้นไป หรือจะเห็นคุณค่าของคนอื่นก็ต่อเมื่อต้อง
เผชิญกับปัญหานั้นด้วยตนเอง

When your home is full of rats, you realize how important cats are. When you have a baby, you realize how important your parents are.

You can't understand the value of something until it is not there. And you can't appreciate the kindness of someone who helped you until you are facing difficult situations by yourself.

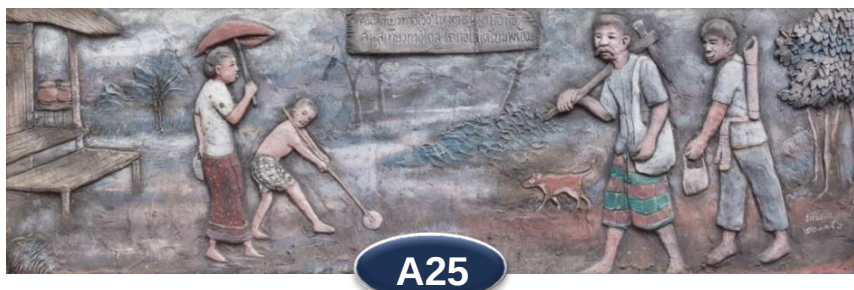

ชุดเรือไว้เพื่อใช้ข้ามฟาก เก็บครั่งไว้เพื่อย้อมเส้นไหม

ให้เตรียมตัวก่อนจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ถ้าไม่มีเรือเราก็ต้องลำบากเมื่อน้ำท่วม ถ้าไม่เก็บครั่งไว้ ก็ไม่มีสีจะย้อมผ้า การที่เรารู้จักวางแผนอย่างรอบคอบหรือเตรียมการไว้ล่วงหน้าจะทำให้เราทำงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

Make a boat for crossing bodies of water. Collect lac resin for future silk dying.

Be prepared for what will happen in the future. If you don't have a boat, you will suffer when there is a flood, and if you don't have your dye made, you will not be able to start weaving when you want to. When you plan for the future you can work efficiently and do a good job.

ถ้าจะเดินทางวิ่งหรือที่โล่งให้เอาร่มไปด้วย ถ้าจะเดินทางไกลให้เตรียมผ้า คาดเอวที่ใส่เงินและถุงย่ามไปด้วย

ในการทำสิ่งใด ถ้าเตรียมการวางแผนล่วงหน้า จะทำให้เราแทบไม่เจอกับปัญหา เหมือนการ
พกร่มไปด้วยเวลาเดินทาง เมื่อมีฝนมีแดดแรงก็ยังพอรับมือได้ และนอกเหนือจากทุกคน
ต่างรู้ที่จะเตรียมสิ่งต่างๆ ให้พร้อมในการดำรงชีพแล้ว ควรที่จะระลึกไว้เสมอว่าควรเตรียม
ตัวก่อนตายด้วย ให้รู้จักทำบุญกุศลให้มาก เพราะสิ่งของที่หามาได้นั้น เรานำติดตัวไปในภพ
หน้าไม่ได้ ดังนั้นหากเรายึดติดกับสิ่งของต่างๆ มันไม่ก่อประโยชน์อะไรให้เราเลย จะมีก็แต่
บุญที่ได้จากการปฏิบัติตามคำสอนพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่เราสามารถนำไปได้

If you are going outdoors, take an umbrella. If you are making a long journey, pack a bag and money.

If you plan for things you won't encounter problems. An umbrella, for
example, is handy for both rain and strong sun. While everybody knows
to prepare for things in life, we must also remember to prepare for death.
We can't take anything from this life with us after we die, so being
attached to material things does us no good. The only way to be prepared
for death is to follow the Buddha's teachings. We should try to make as
much merit as we can.

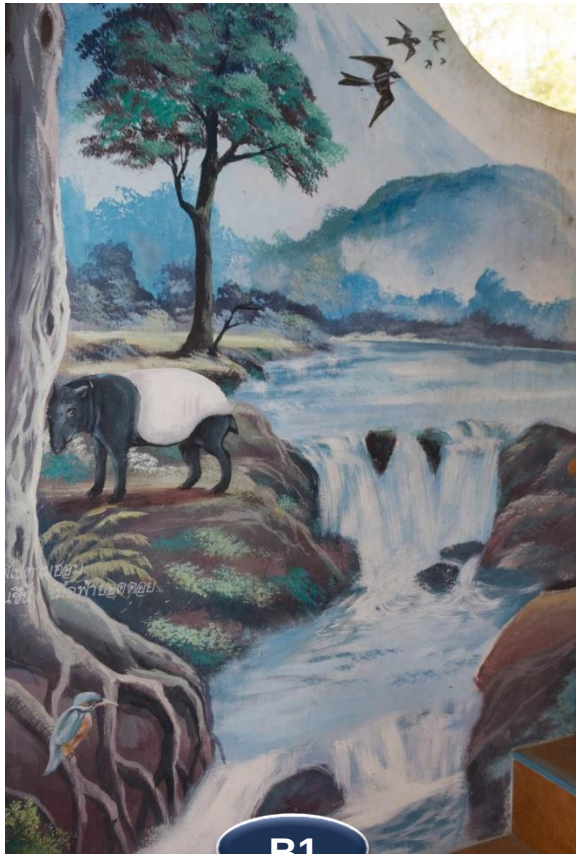
หัวล้านชนกัน

ในอดีตการละเล่นหัวล้านชนกันเป็นที่นิยมในประเทศไทย แต่ในปัจจุบันนี้เป็นการละเล่นที่หาชมได้ยาก ผู้เล่นต้องเป็นผู้ชายหัวล้าน เอาหัวชนสู้กันเหมือนพวกวัวควาย ระหว่างการต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต้องใช้หัวดันกันให้อีกฝ่ายออกไปจากวงล้อมให้ได้ ในภาคอีสานจะใช้การต่อสู้เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน โดยเอาผู้ชายสองคนที่มีปัญหาบาดหมางกันมาต่อสู้ตัวต่อตัว ทุกคนในหมู่บ้านต่างสนุกสนานกับการต่อสู้ และในท้ายที่สุดทั้งคู่ก็จะกลายมาเป็นมิตรต่อกัน

Bald men fighting.

Hundreds of years ago this game was popular in Thailand, though now it is very rare. The men, who for unknown reasons must be bald, use their heads as weapons, like buffalo. There is not much hitting; the goal is to push your opponent out of the ring. In Isan this game was sometimes used to solve conflicts in the community. Two men who had a quarrel were made to fight like this and they, along with everyone else in the village, had so much fun that after the fight they would be friendly again.

ทางเดินด้านใน / Inner Walkway

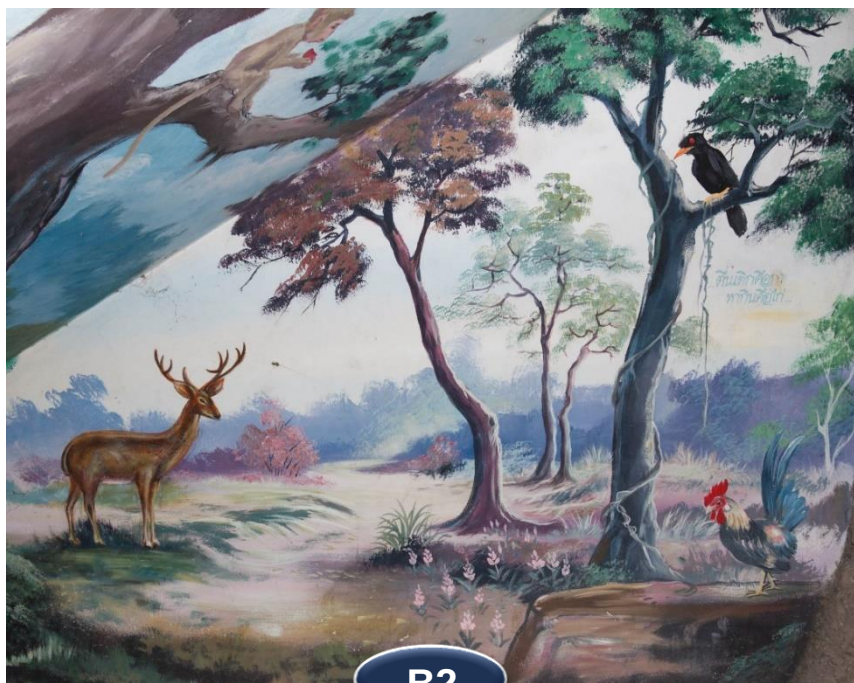

สายน้ำไม่ไหลย้อนกลับ

ตามธรรมชาติของสายน้ำจะไหลไปไม่เคยย้อนกลับ เปรียบดังเวลาที่เลยผ่านไป ไม่อาจย้อนกลับมาได้ ทุกสิ่งทุกอย่างรวมถึงร่างกายของเราเองก็ถูกกำหนดโดยกฎของธรรมชาติเช่นกัน

Water flows down, it never flows back up to the top.

By the rules of nature, water flows down; it never flows back to its source. And time that has passed can never come back. Everything, including our bodies, is governed by the rules of nature.

B2

ตื่นเช้าเหมือนกา หากินเหมือนไก่

อยากมีกินมีใช้ไม่ขาดให้ขยัน ตื่นแต่เช้าเหมือนกา หากินทั้งวันไม่หยุดเหมือนไก่ เปรียบตั้ง
คนขยันไม่มีวันอดตาย

Get up early like a crow and work like a chicken.

If you want to have plenty of food, get up early like crows and work all day like chickens. Hardworking people never starve.

B3

นกอยู่ในกรงเหงาใจไม่มีความสุข ถึงแม้จะได้เกาะคอนทองคำ ก็ไม่มีวันลืมคอนไม้

คำพูดนี้สามารถนำมาใช้กับมนุษย์ได้เช่นกัน ถ้าหากคนเราต้องไปอยู่ห่างไกลจากบ้านเกิดก็ย่อมคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอนอยู่เป็นนิจ

A caged bird is not happy, even if it has a golden roost. Birds never forget natural roosts.

This applies to humans too. If you need to move away from your home, you will always miss it.

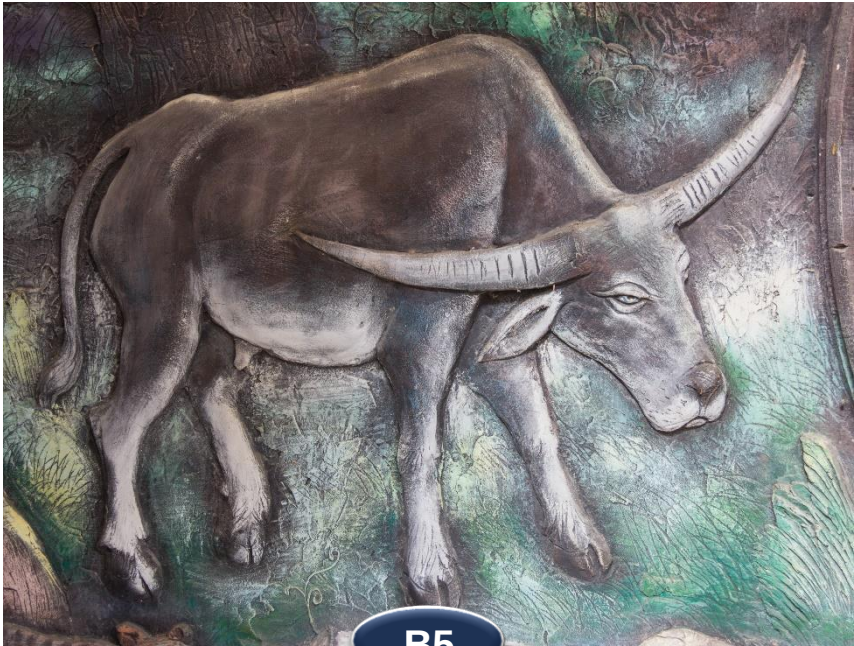

ปลาใหญ่กินปลาเล็ก ปลาสร้อยกินปลาจิ๋ว

ผู้ที่อ่อนแอย่อมตกเป็นเหยื่อของผู้ที่มีอำนาจมากกว่า

Big fish eat small fish. Siamese mud carp eat minnows.

People who are weak inevitably become victims of those with power.

อันว่าดงหลวงกว้างใหญ่ มีฝูงเนื้อมากมาย เหล่านกน้อยต่างก็พากันเกาะตามกิ่งไม้งามไม้

ดงหลวงหมายถึง ป่ากว้างใหญ่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่ามากมาย เราควรจะรักษาป่าและความอุดมสมบูรณ์นี้ไว้ให้ยาวนาน

Dong Luang forest is very large. There are many animals. Birds are sitting on tree branches.

Dong Luang means a vast forest full of wild animals. We should preserve this forest and this abundance forever.

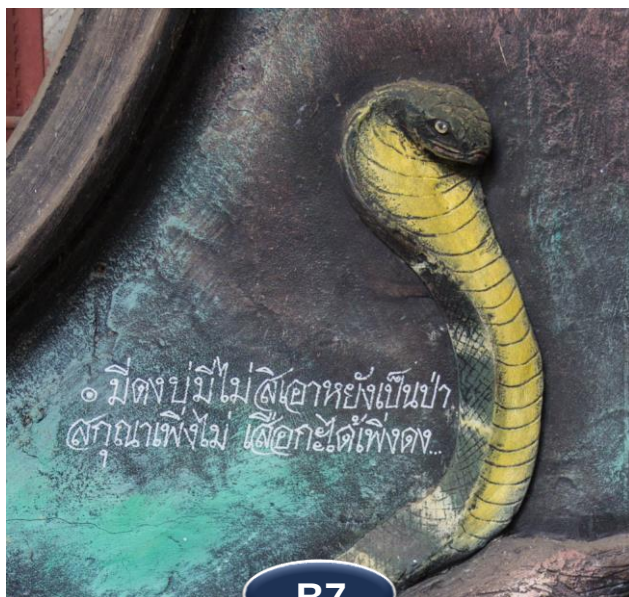

ถึงเวลาที่เหมาะสม ก็ได้คาบกินเหมือนนกกระยาง ครั้นยังไม่ถึงเวลา ก็เฝ้า
นั่งเฝ้ารอเหมือนนกกระเต็น

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะมาเมื่อถึงเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม เมื่อไหร่ที่อยู่ถูกที่ถูกเวลา
คุณสามารถทำสิ่งนั้นได้อย่างง่ายดาย แต่ถ้ายังไม่ถึงเวลา ต่อให้ดิ้นรนแค่ไหนก็อาจจะไม่
สำเร็จ นกกระยางโชคดีที่ตัวใหญ่จับปลากินได้อย่างสบาย แต่นกกระเต็นตัวน้อยทำได้แค่
มองดู เพราะจับปลาไม่ได้สักที ชาวอีสานใช้วลีนี้ปลอบใจคนที่ไม่ได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา
เพื่อให้เขารู้สึกดีขึ้น และปล่อยวางความทุกข์นั้นผ่านไปเพียงเพราะว่ามันยังไม่ถึงเวลาของมัน
เท่านั้นเอง

When the time is right, you can catch a fish and eat it like an egret. But when the time is not right, you can only sit and watch like a kingfisher.

There is a right time and place for everything. When the situation is right, you can do things easily. When it is not right, you might try very hard, but there is no possibility that you can succeed. The egret has the good fortune to be big enough to catch this fish, but the little kingfisher can only look, it cannot catch it. Isan people say this phrase to make someone who doesn't get what they want feel better. It means they should just let go of their disappointment because it wasn't meant to be.

มีป่าแต่ไม่มีต้นไม้จะเอาอะไรเป็นป่า นกพึ่งพาดังไม้ เสือก็ได้พึ่งพาดัง

ธรรมชาติต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ความอุดมสมบูรณ์ก็ขาดไปด้วย

If there is wilderness with no trees, how can you call it a forest?
Birds depend on trees and tigers need forest.

All the parts of nature depend on each other. If some parts are gone, nature's abundance will be gone too.

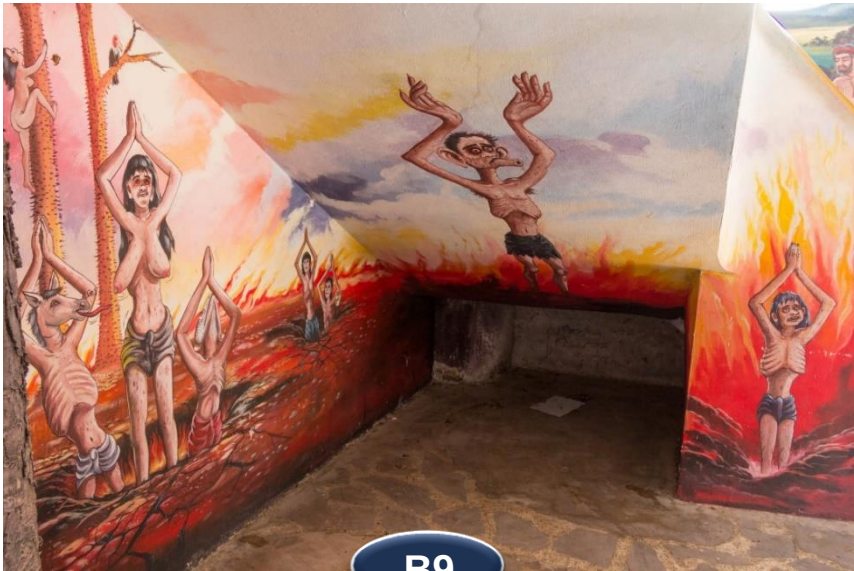

อย่าเป็นศรัทธาหัวเต่า

หัวเต่าในสุภาษิตบทนี้หมายถึง ลักษณะของหัวเต่าที่ผุดเข้าผุดออกจากกระดอง เป็นการแสดงให้เห็นถึงคนที่ไม่มอบความศรัทธาให้กับสิ่งที่พวกเขาเชื่อและนับถืออย่างเต็มร้อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรหรือเป็นใครก็ตาม ถ้าเรามีความศรัทธาให้แล้ว ก็จงติดตามและคำจุนอย่างเต็มที่ อย่าปฏิบัติแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ

Do not follow your beliefs like a turtle head.

The turtle head in this proverb refers to one going back and forth in and out of its shell. It represents someone who does not give 100% towards what they believe or respect. Whatever or whoever you have faith in, you should follow and support fully, don't do it half-assed.

ภาพนี้คือเหล่ามนุษย์ที่เมื่อตายไปต้องตกอยู่ในนรก มารับโทษตามที่ได้ทำผิดศีลธรรมเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์บนโลก ตัวอย่างเช่น คนที่เคยคบชู้ต้องปีนต้นไม้ และคนที่เคยตีพ่อแม่จะมีมือใหญ่เหมือนแปด

These people have been sent to the Buddhist Hell. Their punishments are specific to their misdeeds on earth. For example, adulterers must climb a thorny tree and people who hit their parents will have large hands.

เมื่อพระพุทธเจ้าสั่งสอนพระธรรม เหล่าเทวดาบนสวรรค์ต่างเข้าเฝ้ารับฟังพระธรรม
เปรตในนรก (B9 – ภาพใต้ฐานบันได) ก็ได้มีโอกาสฟังและรับส่วนบุญไปด้วย

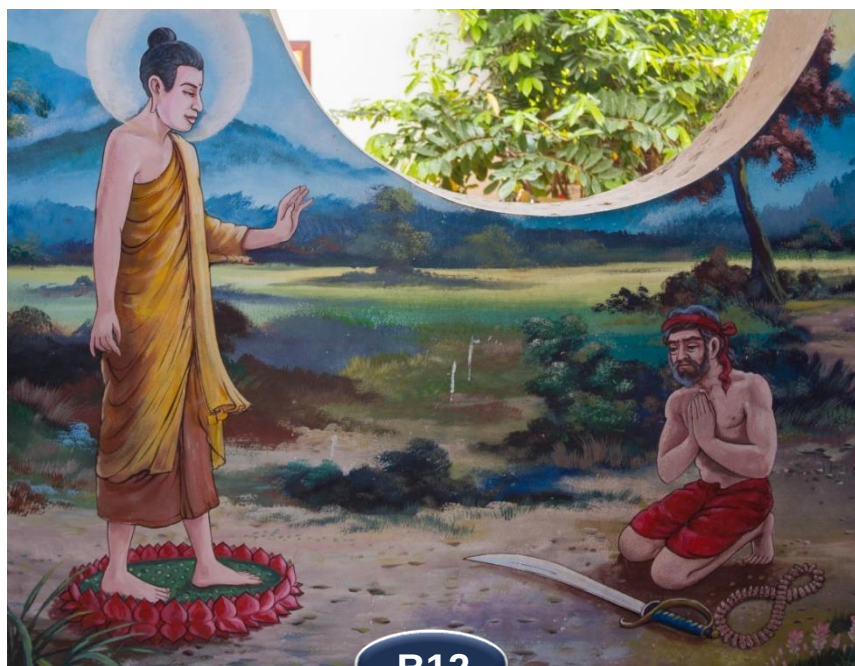
The Buddha is teaching Dharma to residents of heaven, and the spirits in
hell (B9 – the picture below the stairs) also hear him and get some merit.

B11

พระพุทธเจ้าประทับอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ซึ่งมีพระอินทร์เป็นผู้ปกครอง พระองค์ประทับอยู่เป็นเวลา 3 เดือนเพื่อแสดงธรรมให้พระมารดา ในวันสุดท้ายพระองค์เสด็จลงมาจากสวรรค์เพื่อมายังโลกมนุษย์ โดยมีบันไดสวรรค์ขนาดใหญ่ทอดยาวลงมาพร้อมกับเหล่าทวยเทพทั้งหลาย เหล่ามนุษย์ทั้งหลายต่างก็มารอต้อนรับและสรรเสริญพระบารมี

The Buddha spent one three-month-long Rains Retreat teaching Dharma to his mother in Tavatimsa Heaven, the celestial realm of Indra. On the final day, he descended to earth on a grand staircase accompanied by gods and greeted on earth by worshippers.

B12

องคุลิมาลได้เข้าศึกษาจากพราหมณ์ผู้ซึ่งอิจฉาลูกศิษย์ของตนจึงสั่งให้องคุลิมาลไปตัดนิ้วมือมา 1000 นิ้ว เพื่อแลกกับวิชาความรู้ พราหมณ์ผู้นั้นหวังว่าองคุลิมาลจะตายในระหว่างการออกส่านิ้วมือ องคุลิมาลออกไปอาศัยอยู่ในป่าและเขาก็ได้ตกขุมโจมตีและฆ่านักเดินทางหลายคนเดินทางคนเดียว แล้วตัดเอานิ้วมือของพวกเขาเหล่านั้นมาห้อยเป็นพวงมาลัยคล้องคอ พระพุทธองค์เมื่อทราบก็รับเป็นพระภาระด้วยทรงมองเห็นการณ์ต่อไปว่า องคุลิมาลจะได้พบกับมารดาที่กำลังตามหาเขาเพื่อให้หยุดฆ่าคน ซึ่งมารดาขององคุลิมาลจะกลายเป็นคนสุดท้ายที่ต้องถูกฆ่า เพราะบัดนี้องคุลิมาลสะสมนิ้วถึง 999 นิ้วแล้ว แต่เมื่อองคุลิมาลได้พบพระพุทธเจ้าก่อน จึงพยายามที่จะสังหาร แต่ไม่ว่าเขาจะวิ่งเร็วขนาดไหนก็ไม่สามารถตามพระองค์ที่เดินได้ทัน ดังนั้นเขาจึงหยุดและเริ่มฟังธรรมจากพระองค์และบังเกิดความอัปยศต่อสิ่งเลวร้ายที่ตนได้ทำ เขาวางอาวุธและพวงมาลัยนิ้วมือนอกกับพื้นแล้วขอบวชเป็นพระสงฆ์ในพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าก็ได้ตอบรับคำขอ องคุลิมาลใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ด้วยความเที่ยงธรรมและถือสันโดษ จนในที่สุดก็สามารถตรัสรู้ได้

Angulimala had studied under a brahmin priest who grew jealous of him. At the completion of his studies, the priest ordered Angulimala to collect

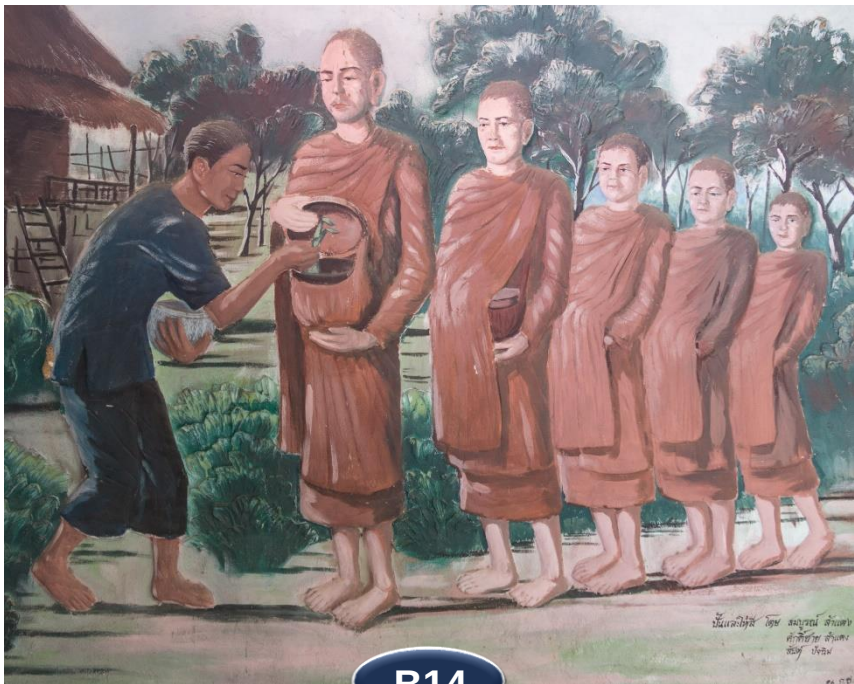
1000 fingers as the fee for his education in the hopes that he would die in the process. Angulimala went to live in a forest and there he ambushed and killed lone travelers, cutting off their fingers and wearing them as a garland around his neck. The Buddha became aware of this infamous murderer after he had already collected 999 fingers. He divined that Angulimala's mother had just learned what her son was doing and had set off to confront him, and that she would become his final victim. So the Buddha went to see him before she got there. He tried to kill the Buddha, but no matter how fast he ran he could not catch up to the Buddha, who was only walking at a normal pace. So, he started to listen to the Buddha's teachings and grew ashamed of his evil deeds. He laid down his weapons and finger garland and asked to become a monk, and the Buddha accepted him. Angulimala lived out his years righteously and mostly in solitude, and eventually reached enlightenment.

B13

หลวงปู่โพธิ์ เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธองค์ด้วยความศรัทธา

Luang Pu Pho had proper behavior for a monk, and followed the Buddha's teachings faithfully.

พระสงฆ์วัดป่าภูกระแตออกบิณฑบาต วัดป่าภูกระแต วัดสาขาของวัดโพธิ์โนนทัน ตั้งอยู่ที่ ตำบลม่วงหวาน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

Monks at Wat Pa Phu Kratae are collecting alms. This is a branch temple of Wat Pho Nontan located in Tambom Muang Wan, Amphoe Nam Phong, Khon Kaen province.

บ้านใกล้ทำน้ำแต่ไม่มีน้ำกิน เป็นช่างปั้นหม้อดินแต่ไม่มีหม้อใช้ เลี้ยงไก่ไว้
แต่ไม่ได้ยินเสียงขัน ถ้าอยากไปสวรรค์ให้แก้ผ้าในวัด

มีของดีใกล้ตัว แต่กลับมองไม่เห็น ไม่สนใจ ทั้งที่ถ้าใส่ใจก็จะมีประโยชน์ต่อตนเองอย่างสูง
เปรียบดังเช่น พระธรรม ถ้าอยากขึ้นสวรรค์ก็ต้องรู้จักขวนขวายศึกษาจากคัมภีร์ไบเบิลที่อยู่วัด (แก้ผ้าคือแก้ผ้าห่อคัมภีร์ไบเบิล)

**Someone lives near a river, but they don't have drinking water.
A potter doesn't have a pot to use. A chicken farmer doesn't
hear the cock-a-doodle-doo. If someone wants to go to heaven,
undress inside a temple.**

There are good things around you, but you have to pay attention to them for them to be useful. This is also true about the Buddha's teaching. If you wish to go to heaven, you must learn from the books at the temple. In the past, when Buddhist scriptures were written on palm leaf pages, the books were wrapped in fabric for storage. So, "undress" means to remove the fabric from the books so you can read them.

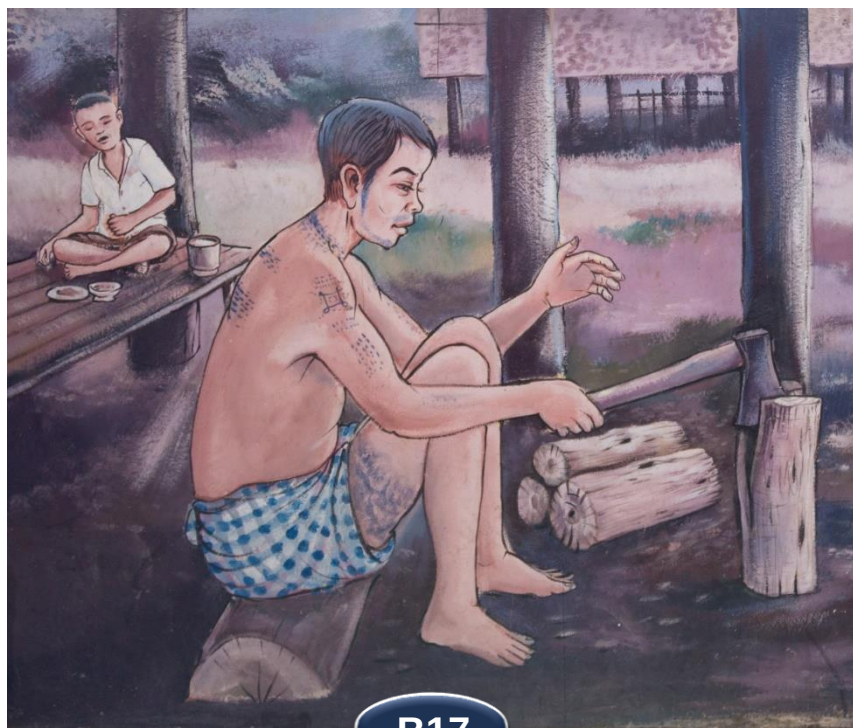

ไหว้พระพุทธอย่าคิดว่าทองคำ ไหว้พระธรรมอย่าคิดว่าใบลาน ไหว้พระสงฆ์อย่าคิดว่าลูกหลาน

ไหว้ที่แก่นของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ไหว้พระพุทธให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้าไม่ใช่สักแต่ว่าไหว้ทองคำในองค์พระ ไหว้พระธรรมให้ระลึกถึงหลักธรรมไม่ใช่สักแต่ว่าไหว้ใบลาน ไหว้พระสงฆ์ให้ระลึกถึงการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อย่าคิดไปว่าเป็นลูกเป็นหลานตน

Respect the Buddha, not the gold. Respect the Dharma, not the palm leaves. Respect monks, not because they are your relatives.

Respect the essence of the Buddha, the Dharma, and the sangha. When one is paying respect to the Buddha, they should think of the Buddha, not the gold the statue is made of. When one is paying respect to the Dharma, they should think of the lesson, not the palm leaves they are written on. When one is paying respect to monks, they should think of their noble actions, not about them as your relatives.

B17

บุญนี้ไม่สามารถแบ่งกันได้ ไม่สามารถที่จะแยกผ่ากลางแบ่งออกได้
 เหมือนกับการกินข้าว คนไหนกินคนนั้นอิ่ม ใครไม่ได้กินก็ไม่ได้อิ่ม
 ถ้าอยากได้บุญ ก็ต้องปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะไม่สามารถแบ่งบุญจากการกระทำดีของผู้อื่น
 ได้

Merit is not something you can distribute. It cannot be split like a log. It's like when we eat; we feel full, but other people don't because they didn't ingest the food.

If you want to earn merit, you have to do it by yourself. You cannot get it from the good deeds of other people.

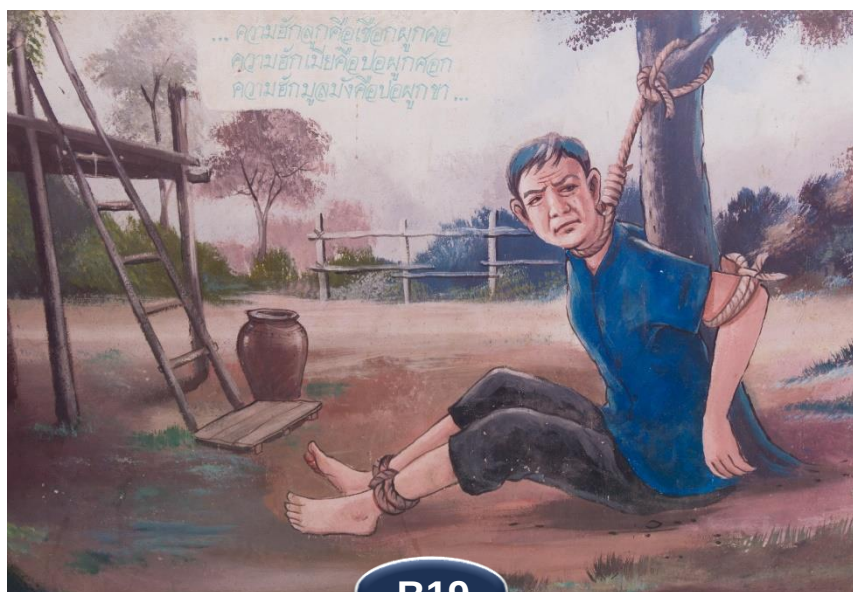

ตัวใหญ่ให้ใส่ก้นเชือกห้อย ตัวเล็กให้ใส่ก้นไม้หีบ

เวลาจะหิ้วปลาในเชือกให้เอาตัวใหญ่ใส่ลงไปก่อน แล้วค่อยเรียงตัวเล็กขึ้นมา แต่พอจะเอาปลาใส่หีบย่าง หรือ หีบด้วยไม้ผ่าซีกเพื่อเอาไปปิ้ง ให้เอาตัวเล็กใส่ที่ปลายสุดด้านล่างของไม้หีบ แล้วค่อยใส่ตัวใหญ่ตามหลัง จึงจะหีบได้ เราควรปรับตัวตามสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม

Put big fish at the bottom of the string. Put small fish at the bottom of the stick.

When you are carrying fish on a string, you hang the big ones at the bottom, then put the small fish above it. But, when you insert fish into a bamboo split for cooking, you put the small ones at the bottom and the big ones at the top. You need to do what is appropriate for each situation.

B19

ความรักลูกเปรียบดังมีเชือกมาผูกคอ ความรักเมียเปรียบดังมีเชือกมาผูกศอก ความรักสมบัติพัสถานเปรียบดังมีปอมาผูกขา
ความยึดติด คือ ความทุกข์ เป็นหลักที่สำคัญในพระพุทธศาสนา

Love for children is like a rope binding your neck. Love for a wife is like a rope binding your elbows. Love for property is like a rope binding your legs.

Attachment is suffering. This is a core teaching of Buddhism.

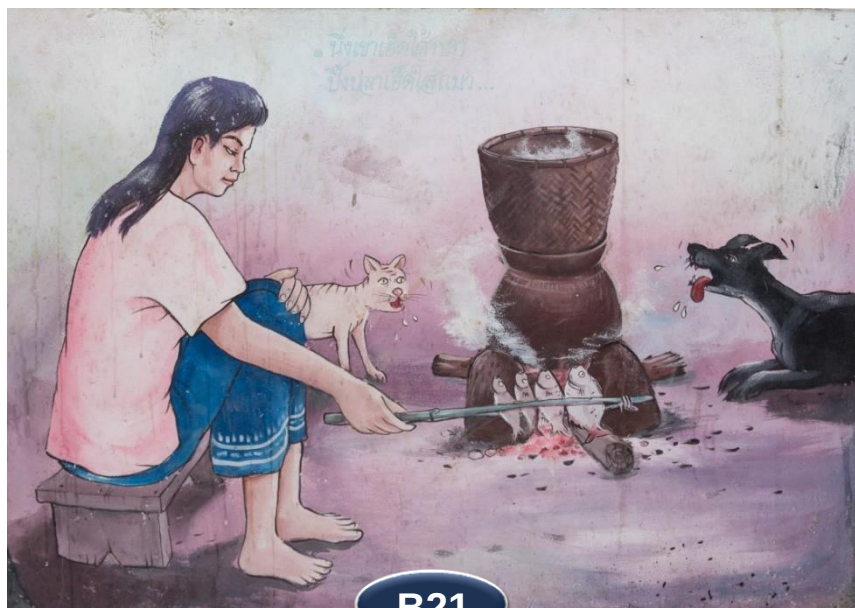

ศาลตาปู่

คนอีสานนับถือผีบรรพบุรุษและผีที่อยู่ในบริเวณต่าง ๆ รวมไปถึงในบริเวณป่าลึก มักสร้างหออยู่ใกล้ต้นไม้ใหญ่

A spirit house in the forest.

Isan people respect ancestor spirits and other spirits, including those living deep in the forest. They often build shrines next to big trees.

B21

นึ่งข้าวประชดหมา ปิ้งปลาประชดแมว

การแก้แค้นหรือประชดประชันไม่เกิดประโยชน์กับตัวเอง แถมบางครั้งเขายังได้ประโยชน์อีกด้วย เปรียบดั่งว่า นึ่งข้าวประชดหมา ปิ้งปลาประชดแมว ในท้ายสุด หมากับแมวยังได้กิน ก้างปลาและเศษอาหาร ตัวอย่างคดีนี้เช่น ลูกค้ายร้านเสื้อไม่พอใจที่ไม่ได้รับบริการที่ดีจากพนักงานเพราะคิดว่าตัวเองแต่งกายดูขมข่อ จึงกว้านซื้อเสื้อยกโหลเพื่อเป็นการประชด นอกจากจะไม่ได้อะไรแล้ว ยังเป็นการให้ประโยชน์กับคนขายมากกว่าและตัวเขาเองก็ต้องเสียเงินอีกด้วย

Steam rice to get revenge on a dog. Grill fish to get revenge on a cat.

Revenge is a pointless act. Seeking revenge will never benefit you, but sometimes your target will reap benefit. At the end, the dog and cat will eat the leftovers. For example, a customer at a clothing store who gets upset because the staff thinks he looks poor and so did not give him good service buys a dozen shirts that he doesn't want or need to show them that he has money. This helps the staff more than him and he loses money.

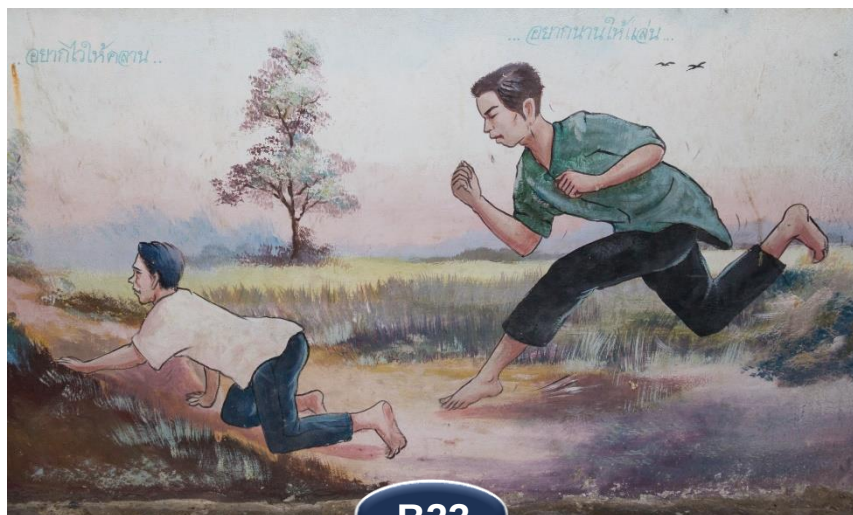
B22

สี่คนหามสามคนแห่ คนหนึ่งนั่งแคร่อยู่ตรงกลาง สองคนเดินส่องไฟตามหลัง

สี่คนหามหมายถึงธาตุทั้ง 4 ในร่างกายเรา เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ สามคนแห่ หมายถึง อนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกขัง ความเป็นทุกข์ อนัตตา ความไม่มีตัวตน หนึ่งคนนั่งแคร่ หมายถึง จิตที่คอยสั่งการและควบคุมธาตุทั้งหมด สองคนส่องทางตามหลัง หมายถึง ผลกรรมของเรา ทั้งกรรมดีและกรรมชั่วที่เคยทำมา ดังนั้น เมื่อต้องการมีกรรมดี เราก็ต้องหมั่นเพียรรักษาศีล และควบคุมจิตให้มันคงไม่ให้หลงทางไปทำกรรมชั่ว นั่นคือ ต้องฝึกฝนจิตให้มีสติอยู่เสมอ

Four people carry. Three people join. One person rides in the middle. Two people walk behind.

The four people represent our bodies being made of four "elements": earth, water, air, and fire. The group of three joining represents Buddhism's three marks of existence: impermanence, suffering, and non-self. The person riding the litter is the mind, which directs and cares for our bodies. And the two people walking behind holding candles represent our karma, the good and bad deeds we have done. If we want to have good karma, we need to focus on taming and controlling our minds and on not doing bad things. We need to train our minds to be aware at all times.

อยากเร็วให้ช้าลง อยากนานให้วิ่ง

การที่จะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ เราต้องทำไปอย่างระมัดระวัง ไปทีละขั้น มีสติในการทำงานด้วยความหมั่นเพียร ไม่ข้ามกระบวนการ และไม่ยอมแพ้

If you want to finish fast, go slow. If you want to finish slow, go fast.

To reach a goal, you should go carefully step by step. Concentrate, work hard, don't skip steps, and don't give up.

B24

เห็นถุงเขาอย่าเอามือล้วงลงไปหยิบ เห็นครกเขาอย่าไปเหยียบเล่น เห็นหน้า
ไม้เขาก็ออย่าเอาไปยิง

สอนเรื่องมารยาทสังคม การไม่หยิบฉวยหรือใช้ของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

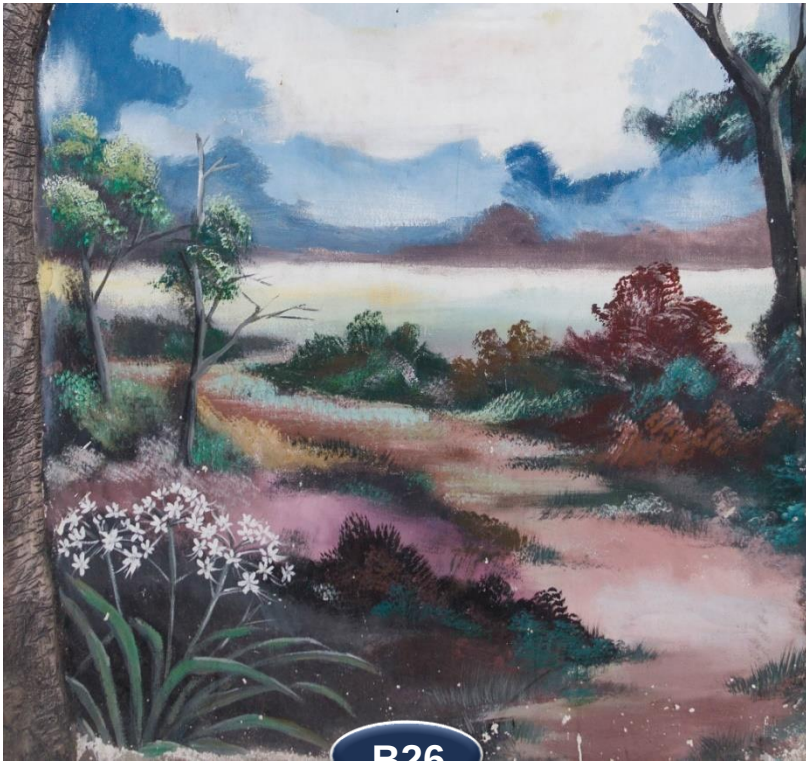
When you see someone's bag, don't reach in and take anything. When you see someone's rice-pounding mortar, don't step on it. When you see someone's crossbow, don't shoot anything with it.

This is basic manners. Don't take or use someone else's belongings before you get permission.

พระพุทธรูปนั่งสมาธิ

The Buddha meditating.

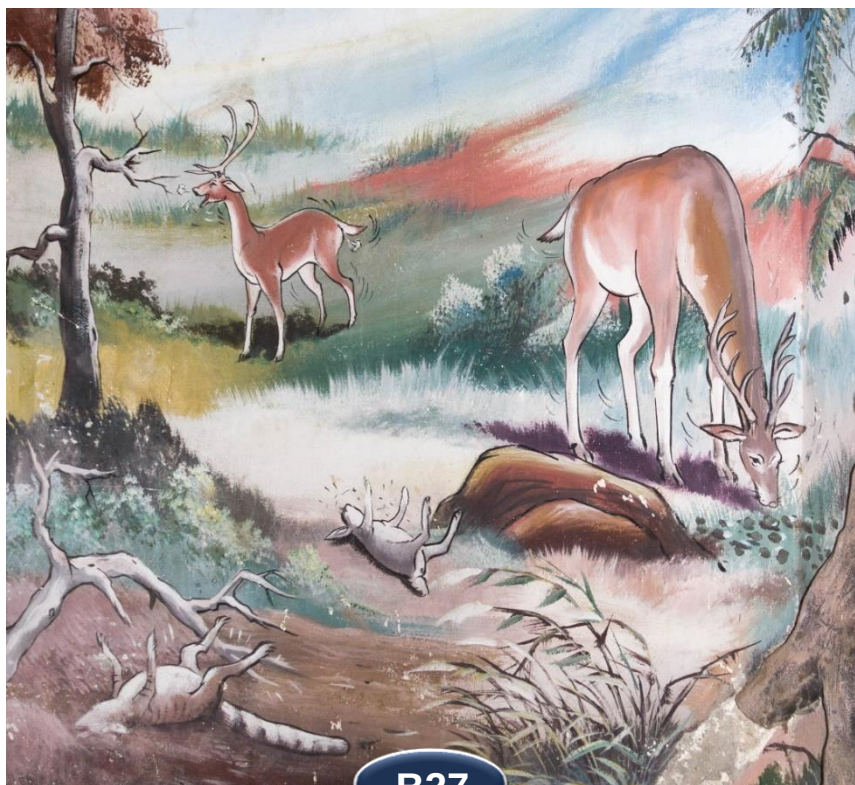

ใจอยากจะทำ กลางป่าก็ว่าเป็นไรนา ใจขี้เกียจ กลางบ้านก็ว่าเป็นกลางป่า

ความคิดเป็นตัวกำหนดผลในภายหน้า เมื่อเจอความยากลำบาก เช่น อยากปลูกพืชผักในป่า ถ้าหากตั้งใจทำงานอย่างหนัก ท้ายที่สุดผักก็จะเจริญงอกงาม แต่หากอยู่ในหมู่บ้านที่มีความสะดวกสบายแล้วกลับรู้สึกทำอะไรยากไปหมดเพราะเกียจคร้าน ทำงานอะไรก็ยอมไม่ประสบผลสำเร็จ

If someone who desires to be hard-working is in the middle of a forest, they feel like they are in a field. If someone who is lazy is in the middle of a village, they feel like they are in the middle of a forest.

Your attitude determines your results. When a situation is difficult, like trying to grow vegetables in a forest, the results will be good if you work hard. But if you are lazy, things will be difficult for you and you will not have success, even if you are in a comfortable place.

กวางกินมะขามป้อม แต่ไปติดคอละมั่ง ละมั่งขี่ไม่ออกสามวันกระต่ายตาย
กระต่ายตายแล้วมองไปเห็นชะมดก็เฝ้าตายเหมือนกัน

หากตัวเองทำชั่ว คนรอบข้างหรือครอบครัวก็พลอยรับเคราะห์ เป็นทุกข์ หรือ ได้รับ
ผลกระทบจากสังคมไปด้วย แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะไม่ได้ร่วมทำผิดก็ตาม ดังนั้นก่อนตนเองจะ
ทำอะไรให้นึกถึงผลของการกระทำเสมอ เพื่อไม่นำพาปัญหาไปสู่คนใกล้ชิด

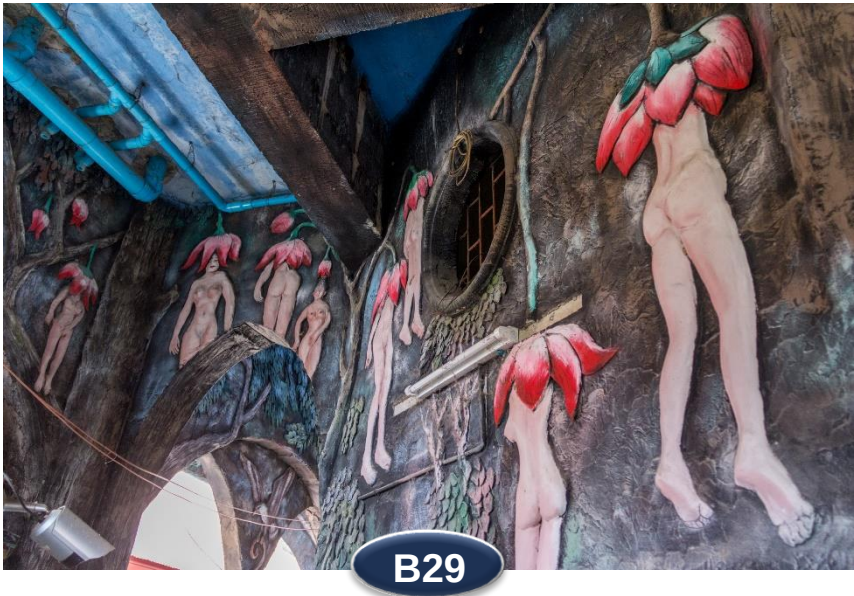
**A sambar deer ate an Indian gooseberry. It got stuck in an
Eld's deer's throat and made it constipated for three days, a
rabbit died, and a civet is dead, rotting, and smelling bad.**

When you do something bad, your family will also suffer the
consequences, even if they were not involved. Always think about your
actions because doing bad things will bring problems to people close to
you.

สัตว์ชนิดนี้คือ หงสา หรือ หงส์ เป็นหนึ่งในสัตว์ป่าหิมพานต์ ในความเชื่อของศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธเชื่อว่าป่าหิมพานต์อยู่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของเทพเจ้า

These birds are *hongsa* (pronounced "hong") one of many animals living in the Himmapan Forest, which according to Hindu and Buddhist mythology surrounds Mount Meru, the home of the gods.

ภาพนี้คือ ต้นนารีผล (ผลไม้ที่มีลักษณะเป็นผู้หญิง) เป็นผลไม้ที่เกิดในป่าหิมพานต์ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตในตำนานความเชื่อของศาสนาพุทธและศาสนาฮินดู นารีผลปรากฏอยู่ในคัมภีร์พุทธศาสนาหลายเล่ม รวมไปถึงนิทานพื้นบ้านของไทยอีกหลายเรื่องอีกด้วย ผลไม้วิเศษและยั่วยวนใจเหล่านี้มีรูปร่างเหมือนหญิงสาว และเมื่อผลไม้สุกเหล่าเทวดาจากชั้นเบื้องต้นและเหล่าฤๅษีที่อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ก็จะมาเก็บผลไม้ นารีผลที่ผุดออกมาจากดอกไม้จะมีรูปลักษณ์เหมือนมนุษย์ แต่ไม่มีกระดูก และสามารถมีชีวิตอยู่ได้ 7 วัน

These are *narêphôn* ("fruit women") trees, which grow in the Himmapan Forest, a divine realm home to various creatures in Buddhist and Hindu mythology. These trees are mentioned in several Buddhist texts and also various Thai folktales. These magical, seductive fruits have the shape of young women and are picked by some low-level gods and highly advanced rishi who reside there. They emerge from the flowers fully formed and very human-like, except for lacking bones, and last for seven days.

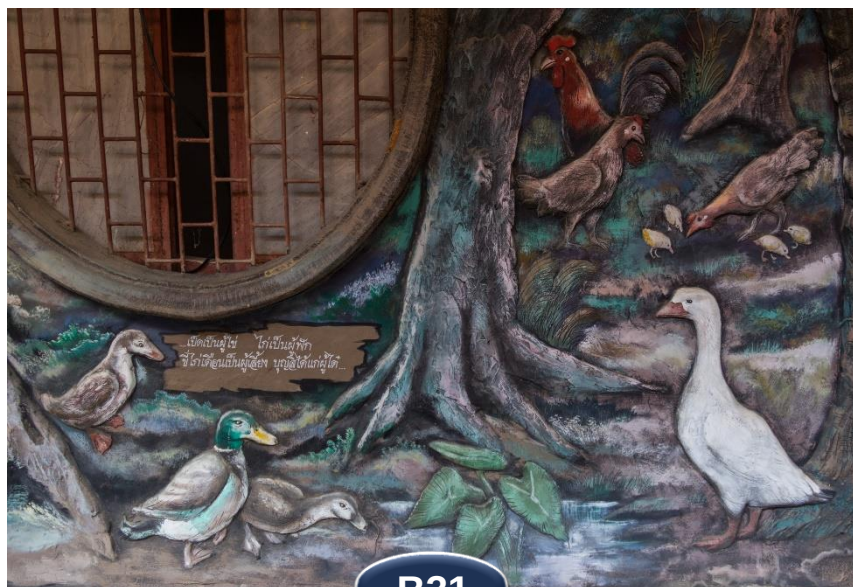

ถ้าไปข้างหน้า ให้เหลียวหลังดูก่อน ถ้าดูแล้วมีอุปสรรค ก็อย่าเพิ่งไป

สอนให้รู้จักหยุดคิดพิจารณาก่อนกระทำ อดีตเป็นปัจจัยแห่งเหตุของปัญหา(ที่อาจเกิดในอนาคต) ถ้าเราพิจารณาแล้วว่า ข้างหน้าหรือสิ่งที่จะเกิด เราจะต้องเจอปัญหา ก็ให้หยุดไว้ก่อนหรือหาหนทางที่ดีกว่า

When you are leaving a place, take a look back. If there seems to be a problem, don't go.

If you are not careful before you depart you might forget to take or do something important. Don't leave until you are sure that you are ready. What you do now will determine if you have a problem or not in the future.

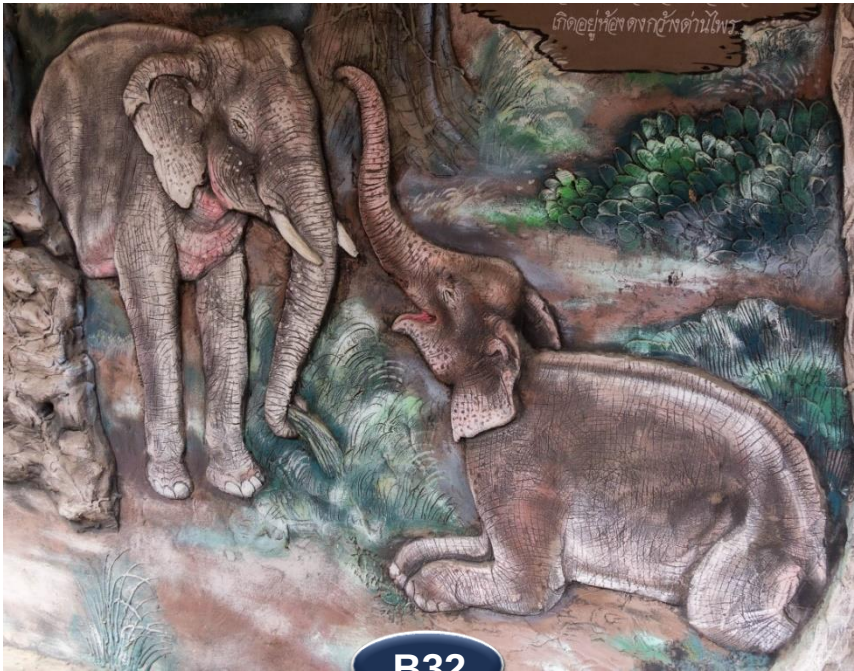
B31

เปิดเป็นผู้ออกไข่ ไก่เป็นผู้ฟัก ไล่เดือนเป็นผู้เลี้ยง บุญนี้จะเกิดแก่ผู้ใด

เป็นภาพปริศนาธรรม อุปมาเหมือนคนทำบุญที่วัด คนหนึ่งหุงหาอาหาร อีกคนไปทำบุญที่วัด ผลเฉลยว่า หากทุกคนที่เป็นผู้มีส่วนช่วย บุญกุศลก็ย่อมตกแก่ทุกคนที่ทำงานนั้นด้วยความ ยินดีและเต็มใจ

The duck lays eggs. The chicken sits on them. The worms feed the hatchlings. Who will receive the merit?

This question is about people who make merit at a temple. Often one person prepares the food and another takes it to the temple. The answer is that everybody who happily assists in a project will get merit.

เชื้อชาติช้างพลายเผือก เกิดอยู่ในป่าดงพงไพร

ช้างเผือกโดยธรรมชาติหาได้ยาก นับเป็นสัตว์ที่เป็นมงคลอยู่ในป่าใหญ่ เช่นเดียวกันการแสวงหาความสงบของพระภิกษุผู้ออกธุดงค์ในป่า เพื่อบรรลุนิพพาน อีกทั้งคตินี้ยังเป็นเครื่องเตือนใจมนุษย์ให้รู้จักรักษาป่าให้เป็นมงคลชีวิตร่วมด้วย

White elephants are born in the forest.

Wild white elephants are rare, and in Thailand, very auspicious. This reminds us that monks seek peace and quiet by traveling to forests to work toward reaching enlightenment. So we must remember to preserve forests because they provide good things for our lives.

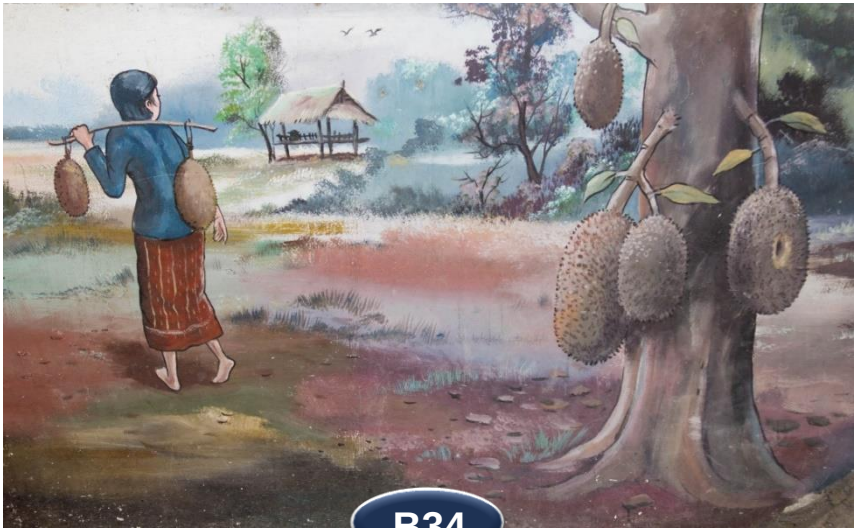

ถึงแม้จะเกิดเป็นอีแร้งกลิ่นตัวเน่าเหม็นแต่ไม่เคยทำบาป จึงไม่มีกรรมร้าย
ติดตัว เปรียบดังคนชั่วเฒ่าที่ทำแต่ความดี กับคนหน้าตาดีแต่คิดทำสิ่งชั่วร้าย
ให้รู้จักอายแรงแรงมันบ้างด้วยนะ

การกระทำต่างหากที่เป็นตัวตัดสินว่าเป็นคนดีหรือไม่ดี หาใช้รูปลักษณ์ภายนอกไม่

Even though vultures smell disgusting, they never do bad deeds, so they don't have bad karma. It's like comparing people who aren't good looking but only do good things to good looking people who do bad things. The latter should be ashamed when they see a vulture.

Your actions determine if you are a good or bad person, not your appearance.

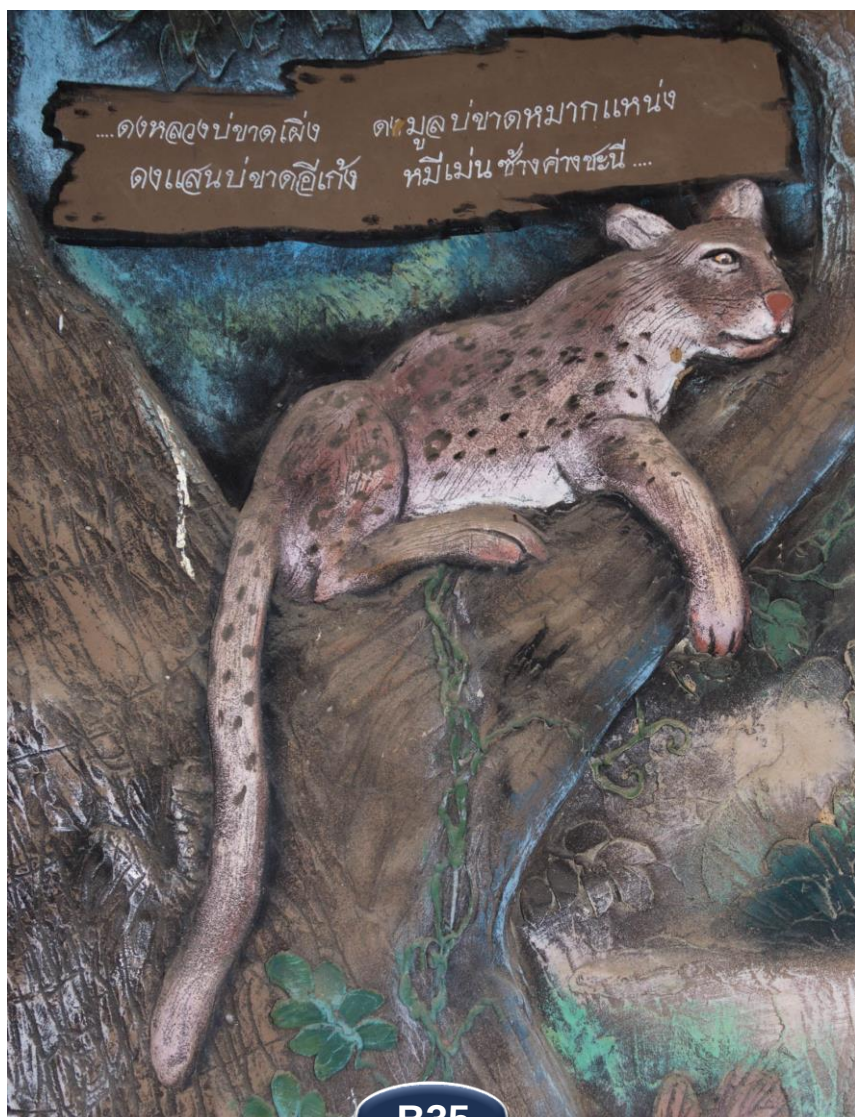
B34

ผลไม้ที่สุกกับต้น ไม่เหมือนตัดออกมาบ่มเอง คนอื่นบ่มให้ ไม่เหมือนเราบ่ม
เอง

ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ด้วยความเพียรของตนเอง ดีกว่าที่จะไปอาศัยคนอื่น

**Fruit ripened on a tree is more delicious than fruit picked early
and ripened at home.**

Things turn out best when we do them ourselves rather than have
someone else do them for us.

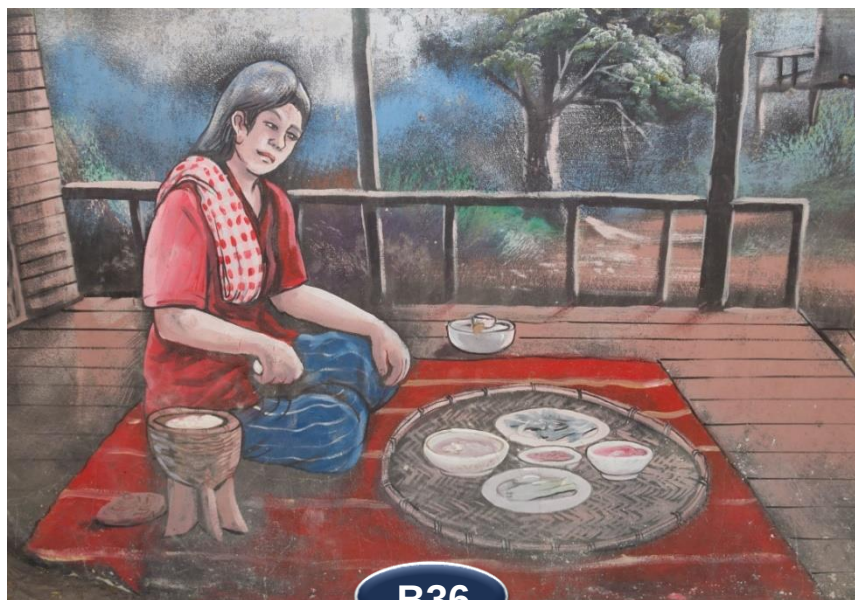
ป่าหลวงไม่ขาดฝั่ง ป่ามูลไม่ขาดผลเร็ว ป่าแสนไม่ขาดแก้ง หมี เม่น ช้าง ค่าง
ชะนี

ตั้งแต่อดีตคนอีสานช่วยกันดูแลรักษาป่าและใช้ป่าเพื่อเป็นแหล่งอาหารและยา และคนใน
ชุมชนก็รู้ว่าอะไรสิ่งที่เป็นต่อชีวิตในป่าอย่างไร และยิ่งถ้าหากมีป่าใหญ่ ครบทั้ง ป่าหลวง

ป่ามูล และป่าแสน (ดงหลวง ดงมูล และดงแสน) ก็นับว่าเป็นความโชคดีอย่างยิ่ง เพราะหมายถึงความอุดมสมบูรณ์มีกินมีใช้ไปจนถึงลูกหลาน ดังนั้นลูกหลานก็ควรตระหนักถึงการรักษาป่าร่วมกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เพราะตอนนี้ป่าทั้งหลายถูกตัดลงเหลือน้อยเต็มทีของป่าก็หาได้ยากแล้ว

Dong Luang forest never lacks bees, Dong Moon forest never lacks cardamom, Dong Saen forest never lacks barking deer, bear, porcupine, elephant, langur, and gibbon.

In the past, Isan people preserved their forests and used them sustainably to get food and medicine. Communities knew how to find almost everything they needed in the forest, so they had good lives. When there were big forests around, such as Dong Luang, Dong Moon, and Dong Saen, people could collect what they wanted and know that the abundance would be available for their children in the future. But, now that most forests have been cut down, collecting forest food is rarely possible now.

B36

อาหารที่ไม่น่ากินก็อย่ายื่นมือลงไปจับ อาหารที่ไม่น่ากัดก็อย่าไปกิน เพราะมันจะทำให้ปวดท้อง อาหารที่รสชาติไม่ควรจะเปรี้ยวแต่กลับเปรี้ยว อย่าได้กินเพราะจะทำให้เจ็บป่วย ท้องไส้ลำบาก ต้องเข้าห้องน้ำทั้งคืน

การกินก็เหมือนกันกับสิ่งอื่นๆที่เราทำในชีวิตประจำวัน เราต้องพิจารณาก่อนที่จะกินอะไร อย่าเป็นคนที่ไม่ระมัดระวัง อาหารที่ดูไม่เหมือนเดิมแล้วหรือมีรสชาติต่างไปจากเดิมอาจจะเป็นอาหารที่เน่าเสียแล้วก็เป็นได้ ถ้าหากว่าเกิดความสงสัยเกี่ยวกับอะไรบางอย่างให้หยุดคิดก่อนที่จะลงมือทำ

Don't dip your rice in food that doesn't look delicious. Don't eat food that doesn't seem right because it will give you a stomach ache. Don't eat food that tastes sour but shouldn't, because it will make you ill and you will have an upset stomach and need to use the bathroom all night long.

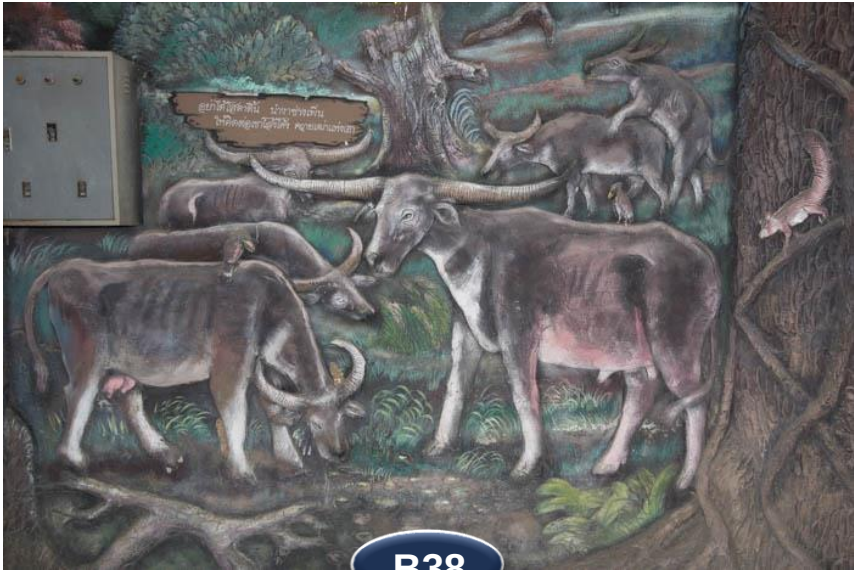
Eating is the same as everything else you do in your life, it should be done mindfully, not carelessly. Food that doesn't look or taste normal has probably gone bad. If you are suspicious about something, stop and think before proceeding.

จะบ้วนน้ำลายให้มองหารูเสียก่อน จะกระโดดข้ามร่องให้มองหาหนาม จะถามอะไรจากใครให้มองดูหน้าเขาก่อนว่าเขาใคร มีดพร้าที่คมมากจงอย่าฟันแรง สิ่งของที่เจ้าของเขาหวงแหนจงอย่าเข้าใกล้ มีโชคใหญ่อย่าได้มัวเมา เหตุการณ์ทั้งหมดนี้คือตัวอย่างเตือนใจเราว่าเราควรที่จะคิดก่อนลงมือทำ ถ้าเราลงมือทำด้วยความประมาท อาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้

When you spit, look for a hole first. When you jump over a ditch, watch out for thorns. When you ask somebody a question, first consider who they are. If a machete is very sharp, don't chop very hard. If someone cherishes something, don't use it. If you are having good luck, don't get used to it.

All of these situations are examples reminding you that you should think about things before you do them. If you don't do things carefully there can be problems.

อย่าได้อิจฉากับงาช้างเขา ให้สืบทอดเขาโค้งจากบรรพบุรุษควายของเรา
อย่าไปอิจฉาในสิ่งที่คนอื่นมี ให้พอใจในสิ่งที่เรามีอยู่

Don't be envious of an elephant's ivory. Be proud of the curved horns you inherited from your buffalo ancestors.

Do not be envious of other people's belongings. Be satisfied with what you have.

Showing you the other Thailand.

www.isanexplorer.com

www.timsthailand.com

www.isaninsight.com